

UCHWAŁA NR XXXIX/220/13

RADY GMINY MAKÓW

z dnia 30 grudnia 2013 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Gminy Maków na lata 2014-2020

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r., poz. 594, poz. 645, poz. 1318) oraz art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r., poz. 182, poz. 509) na wniosek Wójta Gminy Maków **Rada Gminy Maków uchwala, co następuje :**

§ 1. Uchwala się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Maków na lata 2014- 2020, zgodnie z załącznikiem do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Maków.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

dr inż. Dariusz Kuleta

*Załącznik
do Uchwały Nr XXXIX/220/13
Rady Gminy Maków
z dnia 30.12.2013 r.*

**Strategia
Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Maków
na lata 2014-2020**

2013

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA.....	4
1. STRUKTURA STRATEGII	4
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII	6
II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA.....	17
1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY	17
2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	17
3. KOMUNIKACJA I TRANSPORT	19
4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	19
5. SYTUACJA GOSPODARCZA.....	21
6. PROBLEMY NA RYNKU PRACY	22
7. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE	24
8. BEZDOMNOŚĆ	25
9. EDUKACJA	26
10. KULTURA, SPORT I REKREACJA	27
11. TURYSTYKA	29
12. SYTUACJA DZIECKA.....	30
13. OCHRONA ZDROWIA	35
14. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	38
15. POMOC SPOŁECZNA	38
16. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	46
17. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE.....	48
18. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO	51
19. SEKTOR POZARZĄDOWY	58
20. ANALIZA SWOT	59
21. PODSUMOWANIE DIAGNOZY	66
III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	68
1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ	68
2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI.....	86
3. PROGRAMY I PROJEKTY	87
IV. UWAGI KOŃCOWE	90
SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW	91

WSTĘP

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które, oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. Na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego), w zakresie polityki społecznej, podstawową rolę wśród tego typu planów pełni strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Dokument stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do integracji społecznej.

Niniejsza strategia została opracowana w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Makowie przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu.

Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, ochrony zdrowia, policji i sądownictwa, przedstawiciele organizacji pozarządowych, kościoła, mieszkańcy gminy oraz eksperci.

Dokument ma charakter kilkuletni; został przygotowany na lata 2014-2020. Jest zgodny z założeniami odnoszącymi się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. STRUKTURA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Maków składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej i programowej.

Część wprowadzająca zawiera informacje na temat organizacji strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i strategiczno-programowych) tworzenia dokumentu.

Część diagnostyczno-analityczna zawiera informacje ogólne dotyczące gminy oraz diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT), a także analizie ankiet, skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych oraz reprezentantów środowiska lokalnego (liderzy lokalni, mieszkańcy). Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach:

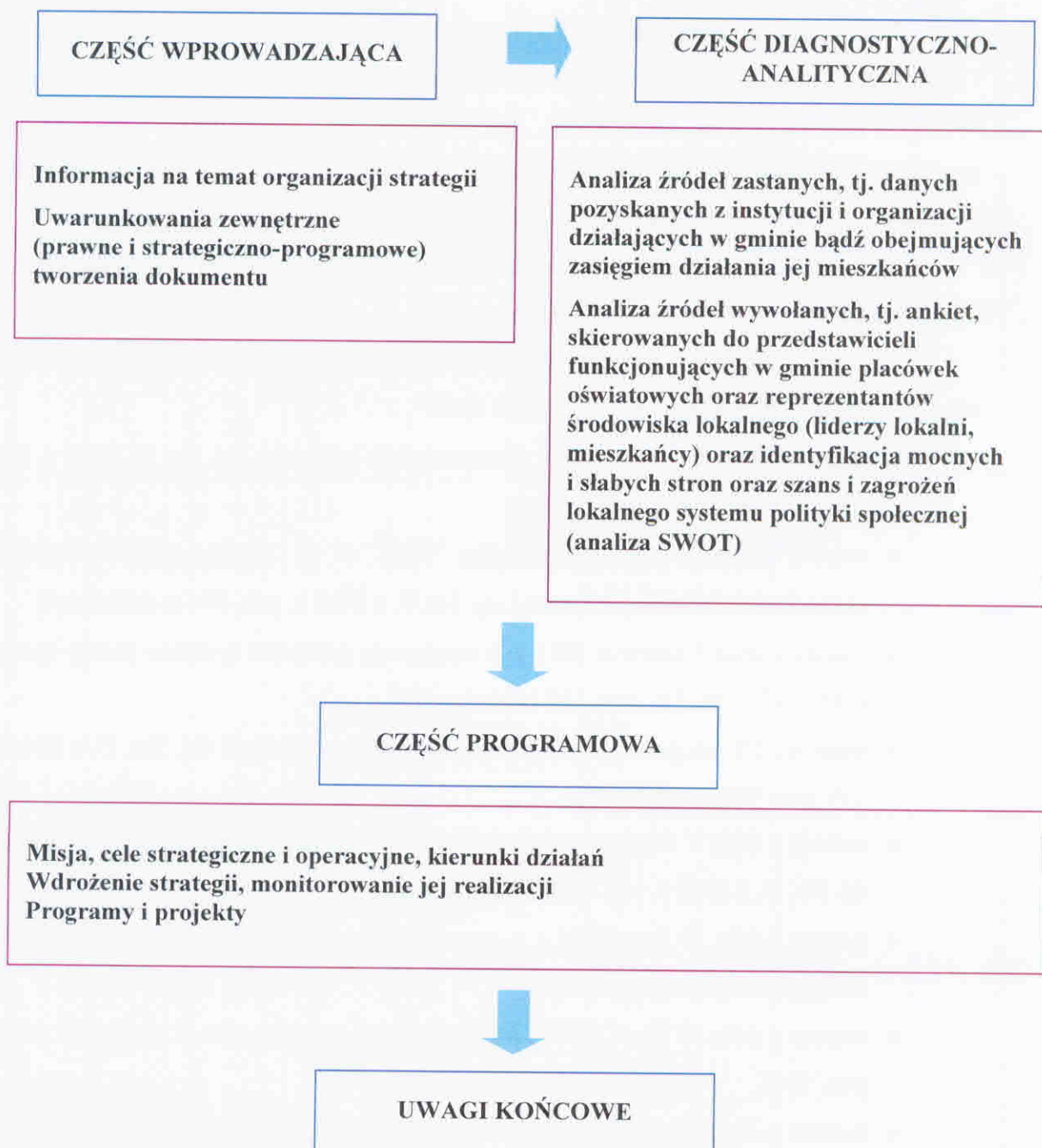
- Infrastruktura techniczna;
- Komunikacja i transport;
- Demografia;
- Gospodarka;
- Rynek pracy;
- Zasoby i warunki mieszkaniowe;
- Bezdomność;
- Edukacja;
- Kultura;
- Sport i rekreacja;
- Turystyka;
- Sytuacja dziecka;
- Ochrona zdrowia;
- Bezpieczeństwo publiczne;
- Pomoc społeczna;
- Sytuacja osób niepełnosprawnych;
- Problemy uzależnień i przemocy w rodzinie;
- Działalność organizacji pozarządowych.

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Są one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. W części programowej są również wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania i czas realizacji wyznaczonych w dokumencie działań. Ponadto przedstawione są ramy finansowe strategii, prognoza zmian oraz informacja na temat sposobu wdrożenia dokumentu oraz prowadzenia monitoringu jego realizacji. Dla realnej oceny stopnia wdrożenia dokumentu jest przygotowany wykaz wskaźników monitoringowych. Część programowa zawiera także

omówienie projektów zaproponowanych przez przedstawicieli instytucji gminy i organizacji pozarządowych działających w obszarze polityki społecznej.

Poniższy diagram prezentuje strukturę Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Maków.

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

2.1. PODSTAWY PRAWNE

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 182), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zmianami),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 594 ze zmianami),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 135 ze zmianami),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992 ze zmianami),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 1228 ze zmianami),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 ze zmianami),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 124),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 674 ze zmianami),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 ze zmianami),

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 ze zmianami),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 966),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 ze zmianami).

Podczas realizacji strategii znajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2.2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Maków jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

2.2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Dokument zawiera również kilka nadrzędnych celów Unii Europejskiej do 2020 roku:

- zwiększenie stopy zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata z obecnych 69% do co najmniej 75%,
- osiągnięcie poziomu inwestycji w działalności badawczo-rozwojowej równego 3% PKB, przede wszystkim poprzez poprawę warunków inwestowania w B+R przez sektor prywatny i opracowanie nowego wskaźnika umożliwiającego śledzenie procesów innowacji,
- ograniczenie emisji dwutlenku węgla co najmniej o 20% w porównaniu z poziomem z 1990 r. lub, jeśli pozwolą na to warunki, o 30%,
- zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w całkowitym zużyciu energii do 20% oraz zwiększenie efektywności wykorzystania energii o 20%,
- ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną do 10% z obecnych 15% oraz zwiększenie odsetka osób w wieku 30-34 lata posiadających wyższe wykształcenie z 31% do co najmniej 40%,
- ograniczenie liczby Europejczyków żyjących poniżej krajowej granicy ubóstwa o 25% poprzez wydobycie z ubóstwa 20 mln osób.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich. Projekt „**Unia innowacji**” ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, co powinno wzmocnić rolę łańcucha innowacji i zwiększyć poziom inwestycji w całej Unii. Z kolei projekt „**Młodzież w drodze**” służy poprawie wyników systemów kształcenia oraz podniesieniu atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, a projekt „**Europejska agenda cyfrowa**” zakłada upowszechnienie szybkiego Internetu oraz umożliwienie gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpanie korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.

Projekt „**Europa efektywnie korzystająca z zasobów**” ma na celu uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów poprzez zmniejszenie udziału emisji węgla w europejskiej gospodarce, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, modernizację transportu i propagowanie efektywności energetycznej, natomiast projekt „**Polityka przemysłowa w erze globalizacji**” służy poprawie otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspieraniu rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencji na rynkach światowych.

Celem projektu „**Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia**” jest modernizacja rynków pracy poprzez zwiększanie mobilności siły roboczej oraz rozwijanie kwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej

i lepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynku pracy, a projekt „**Europejski program walki z ubóstwem**” zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

W ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej sformułowano następujące priorytety:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,

- zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy – ALMP,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- powszechne ubezpieczenie zdrowotne,
- kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,
- wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- dostęp do pracowników socjalnych,
- rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- realizacja NSIS przez samorządy terytorialne,
- dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013)

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013) służą realizacji priorytetów polityki spójności Unii Europejskiej, integrując je z priorytetami polskimi i uwzględniając zapisy odpowiadające na wyzwania zawarte w Strategii Lizbońskiej Krajowego Programu Reform. Dokument stanowi podstawę do programowania interwencji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności.

Celem strategicznym Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia dla Polski jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Cel ten będzie osiągany poprzez realizację następujących horyzontalnych celów szczegółowych:

1. Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa.
2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej.
3. Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski.

4. Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług.
5. Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.
6. Wyrównywanie szans rozwojowych.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki

Najważniejszym instrumentem finansowym polityki społecznej Unii Europejskiej jest Europejski Fundusz Społeczny. Finansuje on działania państw członkowskich w zakresie przeciwdziałania bezrobociu i rozwoju zasobów ludzkich w celu osiągnięcia spójności gospodarczej i społecznej oraz wysokiego poziomu zatrudnienia. Zgodnie z Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (NSRO) całość interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce na lata 2007-2013 została ujęta w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Jego celem jest umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie budowy struktur administracyjnych państwa.

Problematyka integracji społecznej została ujęta w dwóch priorytetach tego Programu, tj. w realizowanym na poziomie centralnym priorytecie I „Zatrudnienie i integracja społeczna” oraz w realizowanym na poziomie regionalnym priorytecie VII „Promocja integracji społecznej”. W ramach tych priorytetów przewidziano następujące działania odnoszące się do problematyki integracji społecznej:

- 1.2. Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej,
- 1.3. Ogólnopolskie programy integracji i aktywizacji zawodowej,
- 7.1. Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji,
- 7.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej,
- 7.3. Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji.

Pośrednio dla problematyki integracji społecznej istotne jest również wyznaczone w ramach Priorytetu V – Działanie 5.4 „Rozwój potencjału trzeciego sektora”.

2.2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013

Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013 jest jednym z 16 programów regionalnych służących realizacji Strategii Rozwoju Kraju na lata 2007-2015 oraz Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013 (Narodowej Strategii Spójności), jednocześnie będąc odzwierciedleniem polityki rozwoju prowadzonej przez samorząd województwa.

Dokument jest instrumentem polityki regionalnej województwa, określającym główne kierunki jego rozwoju, których wdrożenie, przy wykorzystaniu środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i środków krajowych, ma m.in. służyć poprawie konkurencyjności gospodarczej województwa, promowaniu zrównoważonego rozwoju regionu oraz zapewnieniu jego większej spójności społecznej, ekonomicznej i przestrzennej. Celem głównym Programu jest „Integracja regionu z europejską i globalną przestrzenią społeczno-gospodarczą jako środkowoeuropejskiego centrum rozwoju, sprzyjającego zamieszkaniu i gospodarce oraz dążenie do budowy wewnętrznej spójności przy zachowaniu różnorodności jego miejsc”.

Uznano, iż cel główny będzie realizowany poprzez cele szczegółowe odnoszące się do ośmiu osi priorytetowych. Cel osi priorytetowej V „Infrastruktura społeczna – zapewnienie dogodnych warunków do rozwoju zasobów ludzkich”, w ramach którego wyznaczono cel szczegółowy „Zapewnienie dogodnych warunków do rozwoju zasobów ludzkich”, zakłada zarówno podniesienie poziomu usług w zakresie ochrony zdrowia, pomocy społecznej, kultury i edukacji, jak i poprawę sytuacji gospodarczej. Szeroki dostęp do wysokiej jakości usług medycznych, usług pomocy społecznej i kształcenia na każdym szczeblu ma przyczynić się m.in. do równomiernego rozwoju gospodarczego województwa, powstania lepiej wykształconych kadr regionalnych, zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej regionu. Istniejący potencjał kulturalny regionu w połączeniu z aktywnością w sferze kultury, a także stałymi inwestycjami w infrastrukturę kulturalną ma z kolei spowodować podniesienie standardu oraz prestiżu sfery kultury. Działania te służą przede wszystkim poszerzeniu i podniesieniu poziomu oferty kulturalnej i poprawy warunków jej odbioru oraz wypracowania endogenicznego produktu kulturowego.

Strategia Wojewódzka w Zakresie Polityki Społecznej na lata 2007-2020

Strategia Wojewódzka w Zakresie Polityki Społecznej na lata 2007-2020 jest dokumentem, który określa główne działania samorządu województwa łódzkiego zgodnie z przypisanymi mu zadaniami z zakresu pomocy społecznej. Zawiera diagnozę społeczną województwa (ocenę stanu pomocy społecznej i istniejącej infrastruktury socjalnej), priorytety oraz misję polityki społecznej, za którą uznano „podnoszenie jakości życia wśród mieszkańców regionu, szczególnie tych, którzy ze względu na trudną sytuację życiową nie są w stanie samodzielnie zaspokoić podstawowych potrzeb bytowych, a przez to nie mogą uczestniczyć lub mają ograniczony udział w życiu rodzinnym, zawodowym i społecznym”.

Na podstawie wyznaczonych priorytetów polityki społecznej oraz sformułowanej misji określono następujące cele strategiczne i operacyjne:

1. Wdrażanie aktywnej polityki społecznej
 - Zwiększenie wiedzy dotyczącej problemów społecznych
 - Stymulowanie i wspomaganie lokalnych inicjatyw
 - Wprowadzanie i wspieranie innowacyjnych rozwiązań
 - Zwiększenie dostępności kształcenia i szkoleń dla służb
 - Rozwój sektora pozarządowego
2. Systemowa pomoc osobom i rodzinom
 - Rozwój usług socjalnych
 - Wzmacnianie rozwiązań służących harmonijnemu funkcjonowaniu rodzin
 - Wyrównywanie szans dzieci i młodzieży
 - Rozwój usług socjalnych dla osób niepełnosprawnych i starszych
 - Rozwój infrastruktury pomocy społecznej
3. Tworzenie warunków sprzyjających uczestnictwu w życiu społecznym osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym
 - Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy
 - Rozwój wolontariatu i społecznej inicjatywności
 - Propagowanie aktywnych metod wychodzenia z wykluczenia
 - Zapobieganie sytuacjom kryzysowym związanych z wykluczeniem
4. Zapobieganie i przeciwdziałanie problemom uzależnień
 - Zwiększenie poziomu świadomości społeczeństwa na temat zagrożeń społecznych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych

- Zwiększenie dostępności świadczeń w zakresie leczenia, rehabilitacji i ograniczenia szkód zdrowotnych osób uzależnionych
 - Rozwój systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie
 - Monitorowanie stanu problemów uzależnień w województwie
5. Zwiększenie samodzielnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych
- Zwiększenie dostępności edukacji
 - Zwiększenie dostępności rehabilitacji leczniczej, społecznej
 - Wyrównywanie szans w zatrudnieniu
 - Uczestnictwo w życiu kulturalnym i promowanie aktywnego stylu życia
6. Propagowanie aktywnego trybu życia i wsparcie osób w wieku poprodukcyjnym
- Zwiększenie oddziaływania instytucji zajmujących się osobami starszymi
 - Promocja aktywnych form spędzania czasu przez osoby starsze
 - Zmniejszenie poczucia izolacji
 - Upowszechnianie działań instytucji zajmujących się osobami starszymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Skierniewickiego na lata 2009-2015 pod hasłem „Aktywni”

Stworzenie ponadgminnej polityki rozwiązywania problemów społecznych jest jednym z istotnych zadań powiatu wynikających z ustawy o pomocy społecznej. Założenia tej polityki znalazły miejsce w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Skierniewickiego na lata 2009-2015 pod hasłem „Aktywni”. Dokument zawiera diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w powiecie, identyfikuje występujące na jego terenie problemy społeczne w powiecie, charakteryzuje przyczyny trudnej sytuacji życiowej oraz wyznacza poniżej przedstawione cele strategiczne.

Cel strategiczny 1.: Zapewnienie godziwej egzystencji osobom niebędącym w stanie samodzielnie lub przy pomocy najbliższej rodziny właściwie funkcjonować w środowisku społecznym. Wsparcie rodzin (Opieka nad dzieckiem i rodziną). Wzmocnienie spójności rodzin, pomoc w utrzymaniu naturalnych więzi w jej obrębie, a także doraźne materialne i niematerialne wsparcie.

Cel strategiczny 2.: Wyrównywanie szans życiowych osób niepełnosprawnych:

- zwiększenie dostępu do edukacji, pracy, usług i świadczeń,
- rozbudzenie społecznej świadomości, wspieranie i kreowanie właściwych postaw społecznych wobec niepełnosprawności,
- rehabilitacja osób niepełnosprawnych i zapobieganie pogłębianiu się niepełnosprawności,

- wyrównywanie poziomu usług socjalnych, medycznych i innych form wsparcia,
- integracja społeczna.

Cel strategiczny 3.: Przeciwdziałanie patologiom społecznym.

Cel strategiczny 4.: Poprawa oferty świadczonych usług przez jej wzbogacanie i podniesienie poziomu usług dla osób starszych.

Cel strategiczny 5.: Umożliwienie osobom z zaburzeniami psychicznymi pełnego udziału w życiu społecznym.

Cel strategiczny 6.: Poprawa i rozszerzenie zakresu usług społecznych poprzez zwiększenie udziału organizacji pozarządowych w rozwiązywaniu problemów społecznych i zaspokajaniu potrzeb mieszkańców powiatu.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Maków na lata 2007-2013

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Maków na lata 2007-2013 jest dokumentem, który przedstawia sytuację społeczno-gospodarczą gminy Maków, określa mocne i słabe strony gminy, identyfikuje występujące problemy oraz wyznacza zadania służące jej poprawie.

Za cel główny rozwoju gminy Maków uznano „Zapewnienie mieszkańcom gminy godnego poziomu życia poprzez wpływ na rozwój przedsiębiorczości, zapobieganie bezrobociu, tworzenie przyjaznych warunków zamieszkania, ochronę zdrowia i bezpieczeństwa oraz zwiększenie dostępu do infrastruktury kulturalnej, edukacyjnej oraz sportowej”, a za cel główny Planu „Zrównoważony rozwój gminy Maków poprzez poprawę jakości życia mieszkańców pod względem ekonomicznym, społecznym i kulturalnym przy jednoczesnej dbałości o poprawę stanu środowiska naturalnego”. Realizacji celu głównego mają służyć wyznaczane w dokumencie cele strategiczne i cząstkowe. Problematykę społeczną ujęto głównie w ramach poniżej przedstawionych celów nr 1, 2 i 4.

Cel strategiczny 1. Wspieranie rozwoju gospodarczego w gminie poprzez:

- bezpośrednie inwestycje w infrastrukturę techniczną,
- kształtowanie w społeczności gminy postaw przedsiębiorczych,
- tworzenie dogodnych warunków i wsparcie dla nowo powstających przedsiębiorstw,
- rozwój instytucji otoczenia biznesu,
- kształcenie ustawiczne osób bezrobotnych, chcących podjąć pracę w nowym zawodzie lub podjąć samodzielną działalność gospodarczą,
- rozwój infrastruktury telefonicznej i informatycznej.

Cel strategiczny 2. Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez rozbudowę infrastruktury społecznej i rozwój funkcji kulturalnych, a w szczególności poprzez:

- rozwój funkcji edukacyjno-oświatowych i sportowych w gminie,
- ochronę zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców, w tym bezpieczeństwa socjalnego,
- zapewnienie mieszkańcom dostępu do nowoczesnych form przekazu informacji, w szczególności do Internetu.

Cel strategiczny 4. Odnowa wsi – pielęgnacja kultury i tradycji:

- podjęcie działań na rzecz podniesienia świadomości kulturalnej mieszkańców,
- wykorzystanie dziedzictwa kulturowego powiatu,
- podniesienie jakości życia i pracy na wsi.

II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA

1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY

Gmina Maków jest gminą wiejską położoną w bezpośrednim sąsiedztwie Skierniewic, w północno-wschodniej części województwa łódzkiego, w powiecie skierniewickim. Od północnego zachodu graniczy z gminą Łyszkowice (powiat łowicki), od wschodu – z miastem Skierniewice, a od południa – z gminami Godzianów i Lipce Reymontowskie.

Gmina zajmuje powierzchnię 81,5 km² i składa się z 9 sołectw: Dąbrowice, Jacochów, Krężce, Maków, Maków Kolonia, Pszczonów, Sielce, Słomków, Święte i Wola Makowska.

2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Infrastruktura techniczna w gminie Maków jest niewystarczająco rozwinięta. Wszystkie miejscowości są zводociągowane, nie ma natomiast sieci kanalizacyjnej, a dalszych inwestycji wymaga sieć gazowa.

Na terenie gminy znajdują się 4 ujęcia wody zlokalizowane we wsiach Maków, Wola Makowska, Dąbrowice, Słomków, przy których znajdują się stacje uzdatniania wody. Zaopatrzenie w wodę spełnia zapotrzebowanie tak konsumpcyjne, jak i do celów produkcyjnych rolnictwa.

Utylizacja ścieków sanitarnych oparta jest natomiast o zbiorniki do gromadzenia ścieków oraz kilkanaście małych, przydomowych oczyszczalni ścieków. Funkcjonują także małe oczyszczalnie lokalne: na terenie Urzędu Gminy na potrzeby gimnazjum, szkoły podstawowej oraz Urzędu, na terenie osiedla Zwierzyniec oraz na terenie GS Maków. Brak jest systemu odprowadzania i oczyszczania wód opadowych z terenów utwardzonych (drogi, place).

Jeśli chodzi o zbiórkę odpadów, każdemu gospodarstwu dostarczane są pojemniki na śmieci i worki na odpady segregowane (szkło, plastik, papier); zgromadzone odpady wywożone są na składowisko w Julkowie (gmina Skierniewice). Pojemniki i kontenery różnego typu zlokalizowane są również na posesjach lub są usytuowane wspólnie dla większych obszarów. Wywozem odpadów zajmuje się wyspecjalizowana firma na podstawie umowy podpisanej z gminą. Warto dodać, że warunki fizjograficzne oraz gęstość zabudowy w gminie uniemożliwiają utworzenie na jej terenie gminnego wysypiska odpadów komunalnych.

Obszar gminy jest zelektryfikowany, a z uwagi na brak sieci gazowej powszechną formą dostarczania gazu są butle zawierające propan-butan. Energia cieplna do ogrzewania pomieszczeń pochodzi przede wszystkim ze spalania węgla i produktów węglopochodnych, drewna, sporadycznie oleju opałowego i gazu propan butan. Źródła energii dla ciepłej wody użytkowej i celów kulinarnych stanowią wspomniane propan butan, energia elektryczna, a w okresie grzewczym węgiel i produkty węglopochodne.

Sieć telekomunikacyjna jest dobrze rozwinięta w gminie. Cały jej obszar znajduje się w zasięgu cyfrowej telefonii komórkowej różnych operatorów.

Dane szczegółowe na temat infrastruktury technicznej w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Infrastruktura techniczna w gminie w 2012 roku

sieć wodociągowa	
długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	74,6
liczba ludności korzystających z sieci wodociągowej	5.900
sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	0
liczba ludności korzystających z sieci kanalizacyjnej	0
sieć gazowa	
długość czynnej sieci gazowej (w m)	3.254
liczba budynków mieszkalnych z dostępem do sieci gazowej	brak danych
sieć drogowa	
długość dróg publicznych w gminie ogółem (w km)	54,2
długość dróg niepublicznych w gminie (wewnętrznych; w km)	78
gospodarka odpadami	
liczba oczyszczalni ścieków	brak danych
liczba ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków	brak danych

Dane Urzędu Gminy w Makowie.

W uzupełnieniu danych dotyczących infrastruktury technicznej warto dodać, że w ramach inwestycji zrealizowanych w gminie w latach 2010-2012 odnowiono miejscowości Pszczonów i Krężce (utworzenie terenów rekreacyjnych), Słomków (budowa chodnika, zatok autobusowych i miejsc parkingowych), przebudowano budynek OSP w Pszczonowie oraz drogi gminne w miejscowości Święte Nowaki, a także poczyniono inwestycje w celu wykorzystania energii słonecznej.

3. KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Wszystkie miejscowości w gminie Maków posiadają swobodny dostęp do większych ciągów komunikacyjnych. Sieć drogową na jej terenie tworzą drogi powiatowe, gminne oraz wewnętrzne. Do przebiegających przez gminę dróg powiatowych należą: droga Nr 2752 E – Łowicz – Polesie – Skierniewice, droga Nr 1304 E – Skierniewice – Łyszkowice, droga Nr 1310 E – Skierniewice – Pszczonów – Łyszkowice, droga Nr 5103 E – Byczki – Maków – Mokra Lewa, droga Nr 1318 E – Kamion – Maków, droga Nr 1319 E – Słupia – Pszczonów, droga Nr 2935 E – Maków – Chlebów. Z kolei na drogi gminne składają się: droga Nr 2501 – Pszczonów – Zakulin, droga Nr 2502 – Słomków – Jacochów, droga Nr 2504 – Maków – Wola Makowska – Sielce Lewe, droga Nr 2505 – Maków – Słomków, droga Nr 2506 – Pszczonów – Kalenice, droga Nr 2508 – Święte Laski – Święte Nowaki – Płyćwia, droga Nr 2509 – Maków – Maków Góry – Godzianów, droga Nr 2510 – Dąbrowice (do Zasad), droga Nr 2511 – Dąbrowice – Krężce Kolonia Leśna – Zwierzyniec droga powiatowa.

Dobre połączenia komunikacyjne w gminie mają mieszkańcy miejscowości Maków, Maków Kolonia, Wola Makowska, Sielce Lewe, Krężce, Dąbrowice, Słomków i Pszczonów. Z trudnościami komunikacyjnymi zmagają się natomiast mieszkańcy miejscowości Święte Nowaki, Święte Laski, Jacochów i Sielce Prawe.

Nieopodal gminy przebiega autostrada A2. Przez jej teren biegnie także linia kolejowa relacji Skierniewice – Łódź. W gminie funkcjonują 2 przystanki ruchu pasażerskiego: Maków i Dąbrowice.

4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Na koniec 2012 roku gmina Maków liczyła 6.088 mieszkańców, w tym 3.073 kobiety, które stanowiły 50,6% ogółu ludności (na 100 mężczyzn przypadają 103 kobiety). Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła 75 osób na km².

Struktura wiekowa mieszkańców gminy zmieniała się. W latach 2010-2012 liczba dzieci i młodzieży ulegała wahaniom, a liczba osób w wieku produkcyjnym i starszych rosła. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	1.222	1.198	1.207
liczba osób w wieku produkcyjnym	3.741	3.746	3.767
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1.084	1.093	1.094
ogółem	6.047	6.037	6.068

Dane Urzędu Gminy w Makowie.

Sytuacja demograficzna kształtowana jest przez takie wskaźniki, jak będący różnicą między liczbą urodzeń żywych i zgonów przyrost naturalny oraz saldo migracji, która odbywa się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Dane szczegółowe w tym zakresie odnoszące się do gminy przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba urodzeń żywych	62	68	73
liczba zgonów	74	66	75
przyrost naturalny	-12	+2	-2

Dane Urzędu Gminy w Makowie.

Tabela 4. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
saldo migracji w ruchu wewnętrznym	37	18	20
saldo migracji w ruchu zagranicznym	brak danych	brak danych	brak danych
saldo migracji ogółem	37	18	20

Dane Urzędu Gminy w Makowie.

W latach 2010-2012 zwiększała się z roku na rok dzietność rodzin w gminie. Liczba zgonów była na podobnym poziomie jak liczba urodzeń żywych, czego efektem był w 2010 i 2012 roku niekorzystny, a w 2011 roku niewielki przyrost naturalny.

Saldo migracji w latach 2010-2012 ulegało wahaniom. Migracja ludności do i z gminy odbywała się głównie w ruchu wewnętrznym.

Biorąc pod uwagę powyższe dane i próbując dokonać prognozy ludności gminy na najbliższe lata, należy przede wszystkim zwrócić uwagę na stale zwiększającą się liczbę osób w wieku produkcyjnym i starszych. W kolejnych latach wiąże się to z koniecznością zapewnienia tym ostatnim stosownej pomocy materialnej i rzeczowej oraz ułatwienia im

korzystania z usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

5. SYTUACJA GOSPODARCZA

Gmina Maków ma charakter rolniczy, pomimo iż gleby występujące na jej terenie są słabe z przewagą lekkich i piaszczystych o niskiej klasie bonitacyjnej. W strukturze gospodarstw dominują gospodarstwa małe, o powierzchni 2-6 ha. Wielu rolników specjalizuje się w uprawach sadowniczych, głównie owoców miękkich (porzeczki i truskawki), a także w uprawie pieczarek.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat struktury użytków rolnych w gminie.

Tabela 5. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki w 2012 roku

powierzchnia użytków rolnych ogółem (w ha)		5.686
w tym:	grunty orne (w ha)	brak danych
	sady (w ha)	brak danych
	łąki i pastwiska (w ha)	898
powierzchnia lasów i gruntów leśnych (w ha)		2.208
powierzchnia pozostałych gruntów i nieużytków (w ha)		299

Dane Urzędu Gminy w Makowie.

W 2012 roku liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie zwiększyła się w porównaniu z latami 2010-2011. Dominującymi branżami były: budownictwo, handel i usługi w zakresie napraw, przetwórstwo przemysłowe oraz transport i gospodarka magazynowa. Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych w gminie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 6. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba podmiotów w sektorze publicznym	14	14	14
liczba podmiotów w sektorze prywatnym	263	261	275
liczba podmiotów ogółem	277	275	289

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 7. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) na koniec 2012 roku

sekcja	liczba podmiotów
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	18
przetwórstwo przemysłowe	36
budownictwo	70
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	60
transport i gospodarka magazynowa	28
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	5
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	6
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	9
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	10
edukacja	10
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	5
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	11
inne sekcje	21

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

6. PROBLEMY NA RYNKU PRACY

Problemy na rynku pracy, objawiające się niedostateczną liczbą miejsc pracy, prowadzą do obniżenia standardu życia ludności. Długotrwale pozostawanie bez zatrudnienia ogranicza szanse na podjęcie pracy, przyczynia się do ubożenia ludności, a nawet prowadzi do wykluczenia społecznego.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Skierniewicach, w latach 2010-2012 liczba osób bezrobotnych w gminie Maków zwiększała się z roku na rok. Wśród pozostających bez pracy większość w 2010 i 2012 r. stanowili mężczyźni, a w 2011 roku liczba bezrobotnych kobiet i mężczyzn była taka sama. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Bezrobotni w gminie według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba bezrobotnych w gminie	205	236	247
udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	5,5%	6,3%	6,6%
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	100	118	122
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	48,8%	50%	49,4%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Skierniewicach.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2010-2012 w powiecie skierniewickim, województwie łódzkim i w kraju.

Tabela 9. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
stopa bezrobocia w powiecie skierniewickim	7,8%	8,1%	9,1%
stopa bezrobocia w województwie łódzkim	12,2%	12,9%	14%
stopa bezrobocia w kraju	12,4%	12,5%	13,4%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Skierniewicach.

W latach 2010-2012 powiat skierniewicki charakteryzował się znacznie niższą, w stosunku do województwa łódzkiego i kraju, stopą bezrobocia. Zarówno w powiecie, województwie, jak i w kraju w 2012 roku odnotowano jej wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim.

Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w gminie ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia. Dane szczegółowe w tym zakresie na koniec 2012 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Bezrobotni w gminie na koniec 2012 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

		liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)			liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
		ogółem	kobiet	(w %)			ogółem	kobiet	(w %)
wiek	18-24 lata	65	25	38,5	staż pracy	bez stażu	44	12	27,3
	25-34 lata	70	47	67,1		do 1 roku	34	23	67,6
	35-44 lata	44	20	45,5		1-5 lat	46	21	45,7
	45-54 lata	47	24	51,1		5-10 lat	37	24	64,9
	55-59 lat	18	6	33,3		10-20 lat	44	23	52,3
	60-64 lata	3	X	X		20-30 lat	27	12	44,4
czas pozostawania bez pracy	do 1 miesiąca	40	13	32,5	wykształcenie	30 lat i więcej	15	7	46,7
	1-3 miesiące	65	28	43,1		wyższe	18	11	61,1
	3-6 miesięcy	41	22	53,7		policealne i śr. zawodowe	69	42	60,9
	6-12 miesięcy	40	25	62,5		średnie ogólnokształcące	28	20	71,4
	12-24 miesiące	43	27	62,8		zasad. zawodowe	73	28	38,4
	pow. 24 miesięcy	18	7	38,9		gimnazjalne i niższe	59	21	35,6

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Skierniewicach.

Na koniec 2012 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby młode w wieku 18-34 lata, często bez doświadczenia zawodowego (łącznie 135 osób), osoby pozostające bez zatrudnienia od 1 do 3 miesięcy (65 osób) oraz długotrwale powyżej 12 miesięcy (w sumie 61 osób), osoby ze stażem pracy od roku do 5 lat (46 osób), bez stażu pracy oraz ze stażem pracy od 10 do 20 lat (po 44 osoby), a także osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (73 osoby) oraz policealnym i średnim zawodowym (69 osób).

Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób w wieku 25-34 lata (67,1%), osób pozostających bez pracy od 12 do 24 miesięcy (62,8%) oraz od 6 do 12 miesięcy (62,5%), osób ze stażem pracy do roku (67,7%) oraz od 5 do 10 lat (64,9%), a także osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (71,4%).

Z powyższych danych wynika, że programami aktywizującymi osoby bezrobotne z gminy należy objąć przede wszystkim osoby z krótkim stażem pracy lub bez stażu pracy, którym powinno się zapewnić możliwość poszerzenia doświadczenia zawodowego lub podjęcia pierwszej pracy. Nie należy również zapominać o osobach mających za sobą kilkanaście lat pracy, którym powinno się zapewnić możliwość przekwalifikowania, aby wzmocnić ich konkurencyjność na rynku pracy.

Ze względu na to, że problem bezrobocia w gminie w największym stopniu osiągały osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, warto nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób pozostających na rynku pracy bez zatrudnienia, szczególny nacisk należy położyć na doksztalcenie oraz podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych.

7. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Zasoby i warunki mieszkaniowe ludności determinują w znacznym stopniu jakość jej bytowania. Niejednokrotnie określają również granice możliwości realizowania własnych aspiracji życiowych.

W latach 2010-2011 liczba budynków mieszkalnych w gminie Maków zwiększała się. Liczba mieszkań komunalnych będących w zasobach mieszkaniowych gminy pozostawała natomiast na tym samym poziomie. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba budynków mieszkalnych w gminie	1.647	1.658	1.675
liczba mieszkań komunalnych	8	8	8
liczba izb w mieszkaniach komunalnych	24	24	24
powierzchnia użytkowa mieszkań (w m ²)	343,52	343,52	343,52
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (w m ²)	32	32	32
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (w m ²)	5	5	5

Dane Urzędu Gminy w Makowie i Głównego Urzędu Statystycznego.

W 2012 roku liczba nowo oddanych mieszkań w gminie była większa niż w dwóch poprzednich latach. Jeśli chodzi o budownictwo niemieszkalne, w analizowanym okresie oddano do użytkowania w sumie 17 budynków, najwięcej – po 7 w latach 2010-2011. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Nowo oddane mieszkania i budynki niemieszkalne w gminie w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba nowych mieszkań oddanych do użytkowania	19	17	26
liczba nowych izb oddanych do użytkowania	114	100	154
powierzchnia użytkowa oddanych mieszkań (w m ²)	2.593	2.529	3.967
liczba nowych budynków niemieszkalnych oddanych do użytkowania	7	7	3
powierzchnia użytkowa budynków niemieszkalnych oddanych do użytkowania (w m ²)	407	4.379	297

Dane Urzędu Gminy w Makowie i Głównego Urzędu Statystycznego.

8. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Wiąże się ze zmianami demograficznymi i ruchliwością społeczną, z recesją gospodarczą, bezrobociem, ubóstwem, kryzysem polityki mieszkaniowej i wzrostem cen mieszkań oraz dysfunkcjonalnością instytucji opiekuńczo-resocjalizacyjnych i karnych zaniedbujących obowiązek opieki następczej.

Do głównych przyczyn bezdomności o charakterze społecznym i patologicznym należą: likwidacja państwowych zakładów pracy, a wraz z nimi hoteli robotniczych, brak miejsc w szpitalach, zakładach opiekuńczych, domach pomocy społecznej, brak opieki nad wychowankami domów dziecka kończącymi 18 lat, brak ośrodków dla nosicieli wirusa HIV, zaległości w opłatach czynszowych prowadzące do eksmisji, a także alkoholizm,

przestępczość, odrzucenie lub brak opieki ze strony najbliższych, rozwód lub trwały rozpad innych więzi formalnych lub nieformalnych, prostytutka kobiet, przemoc w rodzinie oraz świadomy wybór innego sposobu życia i odrzucenie powszechnie uznawanego systemu wartości.

Osobami bezdomnymi, obok tych, którzy są nimi z wyboru, najczęściej stają się ludzie w starszym wieku, matki z nieletnimi dziećmi, rodziny pełne nieposiadające środków finansowych na opłacenie mieszkania oraz osoby, które opuściły zakłady karne.

Bezdomność w gminie Maków jest jedynie zjawiskiem, nie urasta do rangi problemu społecznego. Przez większą część roku ma charakter jednostkowy. Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością z gminy świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Makowie. Przybiera ona głównie formę schronienia. W latach 2011-2012 liczba rodzin i przebywających w nich osób objętych wsparciem z powodu bezdomności była niewielka (liczba rodzin: po 2 w 2011 i 2012 r., liczba osób w rodzinach: 2 w 2011 r., 3 w 2012 r.).

9. EDUKACJA

Edukacja, rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od młodości jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego. Głównym problemem edukacji jest nierówny dostęp do niej przez całe życie, efektem czego są zróżnicowane szanse życiowe poszczególnych grup ludności, np. młodzieży mieszkającej na wsi i w mieście, dziewcząt i chłopców, dorosłych bez wykształcenia i z wykształceniem.

W roku szkolnym 2012/2013 w gminie Maków funkcjonowało 8 placówek oświatowo-wychowawczych, w tym 1 przedszkole, 6 szkół podstawowych i 1 gimnazjum. Dane szczegółowe na temat ww. placówek, a także liczby dzieci i uczniów do nich uczęszczających oraz nauczycieli w nich pracujących przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2012/2013

nazwa i adres placówki	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
Gminne Przedszkole w Makowie, 96-124 Maków, ul. Główna 4	100	12
Szkoła Podstawowa w Dąbrowicach, 96-124 Maków, Dąbrowice 86	92	10

Szkoła Podstawowa im. ks. Jana Twardowskiego w Makowie 96-124 Maków, ul. Główna 4	146	13
Szkoła Podstawowa w Pszczonowie, 99-420 Łyszkowice, Pszczonów 53	66	8
Szkoła Podstawowa w Słomkowie, 96-124 Maków, ul. Główna 68	40	7
Szkoła Podstawowa w Świętem, 96-124 Maków, Święte Łaski 63	45	6
Szkoła Podstawowa im. Księdza Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Woli Makowskiej, 96-124 Maków, Wola Makowska 25b	75	9
Gimnazjum Świętego Wojciecha w Makowie, 96-124 Maków, ul. Akacyjowa 2	232	33

Dane Urzędu Gminy w Makowie.

10. KULTURA, SPORT I REKREACJA

Korzystanie z dóbr kultury wpływa na jakość życia ludności i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Główną instytucją kultury w gminie Maków jest Gminna Biblioteka Publiczna w Makowie posiadająca swoje filie w Pszczonowie i Słomkowie. Zapewnia ona mieszkańcom gminy dostęp do materiałów bibliotecznych, służy rozwijaniu i zaspokajaniu ich potrzeb oświatowych i kulturalnych, a także dba o sprawne funkcjonowanie sieci bibliotecznej na terenie gminy. Do podstawowych zadań biblioteki należy:

- gromadzenie, opracowywanie i przechowywanie materiałów bibliotecznych służących rozwijaniu czytelnictwa oraz zaspokajaniu potrzeb informacyjnych i samokształceniowych, z uwzględnieniem materiałów dotyczących własnego regionu,
- udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu, wypożyczanie na zewnątrz oraz prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych,
- prowadzenie działalności informacyjno-bibliograficznej,
- popularyzacja książki i czytelnictwa,
- współdziałanie z bibliotekami innych sieci, instytucjami upowszechniania kultury i innymi organizacjami w rozwijaniu potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczeństwa,
- współpraca z dyrektorami szkół podstawowych i gimnazjum w zakresie promocji czytelnictwa,
- analizowanie potrzeb czytelniczych oraz doskonalenie form i metod pracy bibliotecznej,
- tworzenie i udostępnianie własnych komputerowych baz danych, katalogowych i bibliograficznych,
- prowadzenie czytelni internetowej.

Biblioteka wraz z filiami dysponuje bogatym księgozbiorem. W swojej ofercie ma: literaturę piękną dla dorosłych oraz dzieci i młodzieży, literaturę popularnonaukową, lektury dla szkoły podstawowej, gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych oraz publikacje dotyczące Unii Europejskiej. Posiada księgozbiór podręczny, kartotekę regionalistów (wycinków prasowych dotyczących gminy, wypożyczają kwartalnik „Więści z Gminy” oraz zapewnia bezpłatny dostęp do komputera i Internetu (głównie w celach edukacyjnych).

Do ważniejszych działań podejmowanych przez bibliotekę należy zaliczyć organizację wystawy prac plastycznych twórców amatorów z terenu gminy, pokonkursowych wystaw prac plastycznych, wystawek tematycznych oraz nowości wydawniczych. Czytelnicy biorą udział w licznych konkursach organizowanych przez inne biblioteki m.in.: takich, jak: „Książka i biblioteka”, „Życie i twórczość Marii Konopnickiej”, „Pan Makuszyński uczy i bawi”, „Był raz sobie Brzechwa Pan”, „Bajkowe skojarzenia”, „ Moje miasto, moja wieś...”, „Świat książek Marii Kownackiej”, „Życie i twórczość Astrid Lindgren”, „Sposób na życie w książkach Adama Bahdaja”, „Opowiem Ci Bajkę”, „ Polska Wigilia”, „Tworzę komiks o mojej miejscowości”, „ Świat kapliczek przydrożnych”, „ Moja Biblioteka”.

Biblioteka jest również organizatorem różnorodnych konkursów: czytelnicznych, literackich, plastycznych. Należą do nich m.in. takie konkursy, jak: „Życie i twórczość Astrid Lindgren”, „W zaczarowanym świecie Frances Elizy Hodgson Burnett”, „Julian Tuwim – mój ulubiony poeta”, „Życie i twórczość Marii Konopnickiej”, „Ozdoba Choinkowa”, „Moja miejscowość”, „Spóźniony słowik i inne wiersze Juliana Tuwima”, „ Moje wakacje”. Biblioteka bierze także udział w akcji „Cała Polska czyta dzieciom”, w ramach której przedstawiciele władz gminy czytają dzieciom swoje ulubione utwory z lat dziecięcych. Czytelnicy mają także możliwość uczestniczenia w spotkaniach z ciekawymi ludźmi

W Gminie Maków odbywają się cykliczne, coroczne imprezy na których prezentowany jest dorobek kulturalny mieszkańców. Spotkania te cieszą się dużą popularnością i gromadzą całe rodziny. Najciekawsze z nich to: Makowski Karnawał (w ostatnią niedzielę karnawału) – podsumowanie osiągnięć dzieci i młodzieży z terenu gminy z zakresu kultury i sportu oraz Makowska Majówka (maj) – impreza plenerowa z licznymi konkursami dla dużych i małych, występy lokalnych zespołów artystycznych, koncerty.

Na terenie gminy od 1947 roku działa orkiestra strażacka (marszowo-koncertowa) wraz z grupą paradną przy OSP Maków, odnosząca sukcesy w przeglądach wojewódzkich i krajowych.

Gmina Maków promuje kulturę swoją i regionu również poprzez współpracę zagraniczną z innymi gminami. Dzięki niej istnieje możliwość zgłębiania tradycji i odrębności kulturowej innych regionów oraz podnoszenia świadomości społeczności lokalnej na temat potrzeby integracji europejskiej. Gmina Maków współpracuje z Gminą Purgstall w Austrii (głównie w zakresie ochrony przeciwpożarowej) oraz Rejonem Moletai na Litwie (wymiana kulturalna).

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat funkcjonujących w gminie placówek kulturalnych.

Tabela 14. Placówki kulturalne w gminie w 2012 roku

nazwa placówki	adres placówki
Gminna Biblioteka Publiczna w Makowie	96-124 Maków, ul. Główna 3a
Filia Biblioteczna w Pszczonowie	96-124 Maków, Pszczonów 53 (w budynku Szkoły Podstawowej),
Filia Biblioteczna w Słomkowie	96-124 Maków, Słomków ul. Główna 68 ((w budynku Szkoły Podstawowej)

Dane Urzędu Gminy w Makowie.

Propagowany w dzisiejszych czasach zdrowy styl życia obejmuje m.in. właściwe odżywianie, aktywny wypoczynek oraz uprawianie różnorodnych dyscyplin sportowych. Sport wpływa bowiem nie tylko na kondycję zdrowotną człowieka, ale również jego cechy charakteru, postawę, relacje z innymi ludźmi, umiejętność współpracy i asertywność.

Upowszechnianiem i rozwojem kultury fizycznej i sprawności w gminie zajmują się działające na jej terenie zespoły sportowe. Najwyższy poziom reprezentuje Ludowy Zespół Sportowy „Macovia”, który odnosi sukcesy w piłce nożnej (liga okręgowa) oraz tenisie stołowym. Istotną rolę odgrywa również Uczniowski Klub Sportowy „Maków”.

11. TURYSTYKA

Pod względem fizycznogeograficznym gmina Maków położona jest w szerokim pasie Niziny Środkowomazowieckiej w obrębie dwóch Mezuregionów: obejmującej północną część gminy Równiny Łowicko-Błońskiej oraz zajmujących południową część gminy Wzniesień Łódzkich.

Gmina Maków, dzięki posiadanym walorom przyrodniczym i rekreacyjnym, jest atrakcyjna turystycznie. Na jej terenie znajdują się m.in. dwa rezerваты przyrody oraz zespół przyrodniczo-krajobrazowy. O walorach Rezerwatu „Uroczysko Bażantarnia” świadczy obecność około 40 sztuk pomnikowych dębów szypułkowych w wieku ponad 300 lat, natomiast w rezerwacie „Źródła Borówki” szczególne zainteresowanie budzą różnorodne zbiorowiska roślinne – od łągu jesionowo-olszowego na terenach źródliskowych Borówki po las grądowy, bór mieszany i bór świeży z ponad 100-letnim drzewostanem sosnowym. Z kolei Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Zwierzyniec Królewski” to przede wszystkim stary las, z mozaiką siedlisk, z sędziwymi dębami szypułkowymi (najstarsze z nich mają ponad 200 lat), bukami zwyczajnymi, 200-letnimi grabami, 100-letnimi jesionami i wiązami.

W krajobrazie gminy wyróżniają się również doliny rzeczne. Szczególne urozmaicenie rzeźby terenu, wpływające na jej malowniczość, charakteryzuje dolinę rzeki Uchanki na terenie wsi Święte Łaski i Święte Nowaki.

W gminie Maków znajdują się także warte zobaczenia zabytkowe obiekty architektoniczne i założenia urbanistyczne. Wśród nich na szczególną uwagę zasługują: kościół parafii rzymskokatolickiej pw. Św. Wojciecha w Makowie, kościół parafii rzymskokatolickiej pw. Św. Doroty Dziewicy i Męczennicy, dzwonnica, kaplica cmentarna, cmentarz parafialny w Pszczonowie; pałacyk łowczego w Makowie, mogiła zbiorowa z krzyżem z czasów II wojny światowej w Zwierzyńcu oraz kapliczka Św. Rocha w Makowie.

Na walory turystyczne gminy składają się również systematycznie zarybiane zbiorniki retencyjne w Pszczonowie i Woli Makowskiej. Stanowią one szczególną atrakcję dla wędkarzy.

12. SYTUACJA DZIECKA

Dziecko wymaga szczególnej opieki i troski. Działalność na jego rzecz powinna polegać przede wszystkim na ochronie jego praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz na asekurowaniu go w obliczu zagrożeń.

Analiza sytuacji dziecka w gminie Maków została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowo-wychowawczych. Badania te pozwoliły zdiagnozować środowisko przedszkolne, szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informację na temat prowadzonych w placówkach działań opiekuńczo-

wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych. W sumie do analizy przedłożono 8 ankiet – wypełnionych przez pedagogów szkolnych lub dyrektorów – z następujących placówek oświatowo-wychowawczych:

- Gminne Przedszkole w Makowie (liczba dzieci: 100),
- Szkoła Podstawowa w Dąbrowicach (liczba uczniów: 69+23 dzieci w oddziale przedszkolnym),
- Szkoła Podstawowa im. Księdza Jana Twardowskiego w Makowie (liczba uczniów: 146),
- Szkoła Podstawowa im. Bolesława Chrobrego w Pszczonowie (liczba uczniów: 47+19 dzieci w oddziale przedszkolnym),
- Szkoła Podstawowa w Słomkowie (liczba uczniów: 40),
- Szkoła Podstawowa w Świętem (liczba uczniów: 45),
- Szkoła Podstawowa im. Ks. Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Woli Makowskiej (liczba uczniów: 50+25 dzieci w oddziale przedszkolnym),
- Gimnazjum Świętego Wojciecha w Makowie (liczba uczniów: 232).

Zasoby i oferta przedszkolna i szkolna

Z analizy danych wynika, że 7 placówek (SP w Makowie, SP w Słomkowie Gminne Przedszkole, SP w Pszczonowie, SP w Woli Makowskiej, SP w Dąbrowicach i Gimnazjum w Makowie) prowadzi dożywianie uczniów, wszystkie dają możliwość korzystania z sali gimnastycznej, a 7 (poza Gminnym Przedszkolem) oferuje dostęp do Internetu. W żadnej placówce nie funkcjonują klasy integracyjne.

Przedstawiciele Szkoły Podstawowej w Dąbrowicach jako jedyni zauważyli trudności z dojazdem uczniów na zajęcia. Składają się na nie zwiększony ruch samochodowy i brak poboczy i chodników oraz fakt, że duża grupa uczniów, by dotrzeć do szkoły musi pokonać odległość ok. 3 km.

Wszystkie szkoły oferują dzieciom i młodzieży zajęcia dodatkowe. Najczęściej przyjmują one postać zajęć przedmiotowych i zróżnicowanych tematycznie kół zainteresowań, a także zajęć sportowych i rytmiki (Gminne Przedszkole).

Wszystkie placówki prowadzą zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wśród nich organizowane są zajęcia wyrównawcze (7 szkół), korekcyjno-kompensacyjne (2), logopedyczne (2) oraz zajęcia z uczniami uzdolnionymi.

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Ankietowani identyfikowali problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, na dwa sposoby, tj. odpowiadając na pytanie o charakterze otwartym oraz wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych obejmujący 14 zmiennych.

Określając problemy w odpowiedzi na pytanie otwarte, badani wskazywali głównie na ubóstwo i bezrobocie pociągające za sobą skutki dwojakiego rodzaju. W pierwszym przypadku trudna sytuacja materialna wiąże się również z występującymi w domu dysfunkcjami, takimi jak niewydolność wychowawcza, brak odpowiedniego zainteresowania dzieckiem, alkoholizm. Z kolei w drugim przypadku brak pracy zmusza niektórych rodziców do wyjazdu za granicę, co generuje problemy rozbicia rodzin oraz tzw. eurosieroctwa. W obu sytuacjach nie bez znaczenia pozostaje fakt, że ich ogólną konsekwencją jest pozostawienie dziecka bez odpowiedniej opieki i z ograniczonymi szansami na dostęp do alternatywnych form spędzania wolnego czasu, co sprzyja szerzeniu się zachowań destruktywnych (m.in. sięganie po używki).

Wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych, respondenci stwierdzali ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów problemów społecznych zawiera poniższa tabela.

Tabela 15. Problemy występujące w środowisku szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z gminy

cechy patologii społecznej	obecność poszczególnych cech	
	występuje (liczba ujawnionych przypadków)	nie występuje
sięganie po alkohol	4 (11)	4
sięganie po narkotyki		8
palenie papierosów	4 (ok. 83)	4
ucieczki z domu		8
kradzieże	1 (1)	7
agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów, cyberprzemoc	2 (3)	6
autoagresja	1 (1)	7
przestępczość ujawniona	1 (1)	7
niszczenie mienia szkolnego		8
udział w grupach negatywnych		8
problemy wymagające nadzoru kuratora sądowego	4 (15)	4
przemoc w rodzinie	2 (11)	6

zaniedbanie przez dom	4 (ok. 19)	4
wykorzystywanie seksualne		8

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Do problemów najczęściej występujących w szkole i w domu rodzinnym dzieci i młodzieży ankietowani zaliczyli: sięganie przez uczniów bądź ich rodziców po używki, zaniedbanie przez dom, problemy wymagające nadzoru kuratora sądowego, przemoc w rodzinie oraz stosowanie agresji i przemocy w grupie rówieśniczej.

Obszary, w jakich należałoby przeprowadzić badania wśród dzieci, młodzieży i rodziców

Ankietowani identyfikowali również obszary, w jakich należałoby przeprowadzić badania wśród dzieci, młodzieży i rodziców. Najczęściej podkreślali potrzebę wnikliwego przyglądania się sytuacji rodzinnej, głównie kondycji materialnej, wypełnianiu przez rodziców funkcji opiekuńczo-wychowawczej, problemowi alkoholizmu. Ankietowani uznali również za wskazane przyglądanie się sposobom spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież oraz poznania posiadanych przez nich umiejętności radzenia sobie z emocjami i stresem.

Działania profilaktyczne podejmowane na terenie placówek

Określając działania profilaktyczne, jakie są podejmowane na terenie placówek, badani wskazywali na realizowanie programów profilaktycznych i wychowawczych (np. „Bezpieczna szkoła – bezpieczny uczeń”, „Stop agresji słownej”, „Szkoła bez przemocy”, organizowanie przedstawiń profilaktycznych, spotkań ze specjalistami i przedstawicielami instytucji wspierających szkoły (pedagog, psycholog, lekarz, pielęgniarka, kurator sądowy, policjant), pogadanek z wychowawcą, konkursów (np. „Super uczeń”), projekcji filmów, uczestniczenie w różnego rodzaju akcjach („Mleko w szkole”, „Szlanka mleka”, „Owoce w szkole”) oraz promowanie zdrowego stylu życia.

Działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do przeprowadzenia

Określając działania profilaktyczne i naprawcze, jakie należałoby podjąć w placówkach, ankietowani najczęściej wskazywali na potrzebę kontynuowania i rozszerzenia podejmowanych już działań profilaktycznych, eliminowania przejawów agresji i przemocy oraz zwiększenia dostępu do specjalistów, w tym psychologa.

Współpraca szkół z rodzicami uczniów

W opinii przedstawicieli ankietowanych placówek, współpraca nauczycieli z rodzicami jest zadowalająca. W jej ramach odbywają się zebrania, rozmowy indywidualne i telefoniczne, lekcje otwarte i zajęcia warsztatowe, organizowane są spotkania ze specjalistami (pedagogiem, psychologiem, przedstawicielami PPPP). Współpraca ta dotyczy także udziału rodziców w imprezach szkolnych i środowiskowych.

Współpraca szkół z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny

Przedstawiciele badanych placówek stwierdzili, że współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny jest zadowalająca. Do podmiotów, z którymi placówki utrzymywały kontakt zaliczono: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, Gminną Bibliotekę Publiczną, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Policję, zakłady opieki zdrowotnej, Kuratorium Oświaty, Sąd Rodzinny, kuratorów sądowych, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatową Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną oraz koła gospodyń wiejskich, parafie i organizacje pozarządowe, w tym jednostki ochotniczej straży pożarnej, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Caritas i Polski Czerwony Krzyż.

Potrzeby dzieci i młodzieży

Wskazując najpilniejsze potrzeby dzieci i młodzieży, pedagodzy zwrócili uwagę na konieczność zapewnienia im szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego. Postulat ten dotyczył głównie organizowania zajęć pozalekcyjnych i wypoczynku w okresie wakacji i ferii zimowych, tworzenia świetlic i obiektów sportowo-rekreacyjnych, oraz zwiększenia dostępu do dóbr kultury.

Wśród innych potrzeb dzieci i młodzieży ankietowani wskazali na konieczność dalszego wspierania dzieci pochodzących z rodzin ubogich, zwiększenia dostępności Internetu oraz pomocy pedagogicznej, psychologicznej i logopedycznej w szkołach.

Możliwości przyczynienia się szkół do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób szkoła może się przyczynić do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży w gminie, pedagodzy wskazywali przede wszystkim na możliwość organizowania zajęć pozalekcyjnych, prowadzenia działalności profilaktycznej i akcji

charytatywnych, udzielania wsparcia w postaci dożywiania i dofinansowania wycieczek oraz wypoczynku zimowego i letniego, a także organizowania spotkań ze specjalistami (prelekcje, warsztaty).

13. OCHRONA ZDROWIA

Styl życia i zachowania zdrowotne wpływają w największym stopniu na stan zdrowia ludności. Do czynników zagrażających zdrowiu należą przede wszystkim: mała aktywność fizyczna, nieprawidłowości w sposobie żywienia, palenie tytoniu, nadmierne spożycie alkoholu, używanie narkotyków, zły stan środowiska naturalnego, niewłaściwe warunki bezpieczeństwa pracy, wypadki drogowe oraz brak powszechnej profilaktyki.

W gminie Maków funkcjonują 3 niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej oraz działają 1 apteka. Dane szczegółowe na temat zakładów opieki zdrowotnej w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Zakłady opieki zdrowotnej w gminie w 2012 roku

nazwa placówki	adres
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Zdrowia „Zadębie”	ul. Główna 3, 96-124 Maków
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Judyta”	ul. Kolejowa 2, 96-124 Maków
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Judyta”	Pszczonów, 99-420 Łyszkowice

Dane Urzędu Gminy w Makowie.

Dla poznania sytuacji zdrowotnej mieszkańców gminy ważna jest analiza danych będących w posiadaniu zakładów opieki zdrowotnej i indywidualnych praktyk lekarskich działających na jej terenie. W poniższych tabelach przedstawiono dane za 2012 rok uzyskane z Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Przychodnia Zdrowia „Zadębie” oraz Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Judyta”.

Tabela 17. Schorzenia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat z gminy w 2012 roku

rodzaj schorzenia	liczba osób, u których stwierdzono schorzenie
nowotwory	18
niedokrwistości	8
choroby tarczycy	13
cukrzyca	7
niedożywienie	3

otyłość	8	
upośledzenie umysłowe	9	
padaczka	7	
dziecięce porażenie mózgowe	3	
zaburzenia refrakcji i akomodacji oka	77	
choroba nadciśnieniowa	5	
alergia – dychawica oskrzelowa	42	
alergie pokarmowe	7	
alergie skórne	7	
zniekształcenia kręgosłupa	41	
choroby układu moczowego	13	
Wady rozwojowe układu nerwowego	1	
wady rozwojowe układu krążenia	5	
wady rozwojowe – aberracje chromosomowe	2	
wady rozwojowe – inne	13	
zaburzenia rozwoju	15	
w tym:	zaburzenia rozwoju fizycznego	12
	zaburzenia rozwoju psychomotorycznego	8
trwałe uszkodzenia narządu ruchu	4	
inne schorzenia wymagające opieki czynnej	31	

Dane Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Przychodnia Zdrowia „Zadębie” i Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Judyta” w Makowie.

Tabela 18. Schorzenia ludności gminy w wieku 19 lat i więcej w 2012 roku

rodzaj schorzenia		liczba osób, u których stwierdzono schorzenie
gruźlica		13
nowotwory		654
choroby tarczycy		779
cukrzyca		599
niedokrwistość		216
choroby obwodowego układu nerwowego		1.744
choroby układu krążenia		2.968
w tym:	przewlekła choroba reumatyczna	21
	choroba nadciśnieniowa	2.216
	choroby naczyń mózgowych	185
	niedokrwienność choroby serca (w tym przeżyty zawał serca)	818 (14)
przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa		368
przewlekłe choroby układu trawiennego		1.446
choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej		2.292
inne schorzenia wymagające opieki czynnej		2.854

Dane Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Przychodnia Zdrowia „Zadębie” i Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Judyta” w Makowie.

W 2012 roku pod opieką Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Przychodnia Zdrowia „Zadębie” i Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Judyta” było odpowiednio 726 i 664 dzieci i młodzieży oraz 7.021 osób dorosłych (brak danych dotyczących osób dorosłych z Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Przychodnia Zdrowia „Zadębie”) z gminy. U największej liczby osób w wieku przedprodukcyjnym stwierdzono: zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (77 osób), alergię – dychawicę oskrzelową (42) i zniekształcenia kręgosłupa (41). Dorośli z kolei najczęściej zmagali się z chorobami układu krążenia (2.968 osób), chorobami układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (2.292), chorobami obwodowego układu nerwowego (1.744) i przewlekłymi chorobami układu trawiennego (1.446).

Ważną rolę w utrzymaniu dobrego stanu zdrowia pełni profilaktyka. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat dzieci do lat 3 objętych opieką profilaktyczną oraz dzieci i młodzieży do lat 19 objętych profilaktycznymi badaniami lekarskimi.

Tabela 19. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z gminy w 2012 roku

forma profilaktyki	liczba dzieci i młodzieży
porady profilaktyczne lekarza rodzinnego po raz pierwszy (dzieci do lat 3)	67
porady profilaktyczne lekarza rodzinnego następny raz (dzieci do lat 3)	725
wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych po raz pierwszy (dzieci do 1. roku życia)	67
wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych następny raz (dzieci do lat 3)	782
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 podlegający badaniu)	645
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 zbadani zgodnie z programem badań profilaktycznych)	349

Dane Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Przychodnia Zdrowia „Zadębie” i Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Judyta” w Makowie.

W 2012 roku poradami profilaktycznymi lekarzy rodzinnych Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Przychodnia Zdrowia „Zadębie” i Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Judyta” w Makowie po raz pierwszy i następny raz zostało objętych odpowiednio 67 i 725 dzieci do lat 3. Wizytami profilaktycznymi pielęgniarek i położnych objęto po raz pierwszy 67 dzieci, a następny raz 782 dzieci. Profilaktycznymi badaniami lekarskimi objęto natomiast 645 dzieci i młodzieży, w tym 349 osób zgodnie z programem badań profilaktycznych.

14. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwu publicznemu zagraża przestępczość, która jest zjawiskiem dynamicznym i, podobnie jak społeczeństwo, podlega rozwojowi. Choć stanowi margines życia społecznego, poprzez swą intensywność i częstotliwość może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciskać dotkliwe piętno na jej funkcjonowaniu.

Według danych Rewiru Dzielnicowych w Makowie Komendy Miejskiej Policji w Skierniewicach, w 2012 roku na terenie gminy Maków ujawniono czterech sprawców czynów karalnych, którzy dopuścił się kradzieży mienia i po dwa czyny polegające na znieważeniu funkcjonariusza publicznego oraz znieważeniu i naruszeniu nietykalności cielesnej innej osoby.

W analizowanym roku na terenie gminy przeprowadzono również 219 interwencji policyjnych, w tym 86 interwencji dotyczących nieporozumień rodzinnych (w 36 przypadkach sprawca awantury domowej był zatrzymywany do wytrzeźwienia).

Rewir Dzielnicowych w Makowie utrzymuje ścisłą współpracę z Urzędem Gminy i Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Makowie oraz dyrektorami szkół, sołtysami, jednostkami OSP oraz Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

15. POMOC SPOŁECZNA

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zadania pomocy społecznej w gminie Maków wykonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Makowie. Jednostka ta realizuje również zadania wynikające z innych, aniżeli ustawa o pomocy społecznej, aktów prawnych. Należą do nich w szczególności: ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ustawa o powszechnym ubezpieczeniu społecznym.

Na koniec 2012 roku kadrę GOPS-u stanowiło 6 osób, w tym: kierownik i 3 pracowników socjalnych. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 20. Stan zatrudnienia w GOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2012 roku

rodzaj stanowiska	liczba etatów	o ile etatów powinno być więcej?
kadra kierownicza	1	–
pracownicy socjalni	3	–
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	–	–
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	–	–
pozostali pracownicy	2	–

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Makowie.

Zgodnie z zapisem ustawy o pomocy społecznej każdy ośrodek ma obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników. W 2012 roku w gminie Maków na 1 pracownika socjalnego przypadało 2.023 mieszkańców.

Tabela 21. Wykształcenie kadry GOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2012 roku

rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie			liczba osób	
			kadra kierownicza	pracownicy socjalni
wykształcenie	wyższe kierunkowe		1	2
	wyższe niekierunkowe		—	—
	średnie kierunkowe		—	1
	średnie niekierunkowe		—	—
	zawodowe i niższe		—	—
dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	1	—
		w trakcie realizacji	—	—
	specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	—	—
		w trakcie realizacji	—	—
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej			—	
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownik socjalny			3	
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny			—	

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Makowie.

Na koniec 2012 roku kierownik i 2 pracowników socjalnych posiadali wykształcenie wyższe kierunkowe. Kierownik miał specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej, a pracownicy socjalni byli zainteresowani podjęciem specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownik socjalny.

Prawo do wsparcia udzielanego przez GOPS mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. I tak np. w odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które jest ustalone na poziomie 542 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 456 zł na osobę w rodzinie. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych i świadczeń alimentacyjnych. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 539 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekracza 623 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują z kolei, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725 zł.

W wykonywaniu zadań GOPS współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy i sołectw, innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez GOPS na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2010-2012.

Tabela 22. Środki finansowe wydatkowane przez GOPS na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2010-2012

wielkość wydatków	2010 r.	2011 r.	2012 r.
ogółem	1.815.183 zł	1.770.911 zł	1.801.698 zł
w tym na świadczenia pomocy społecznej	210.137 zł	222.959 zł	240.629 zł
w tym na świadczenia rodzinne	1.166.352,95 zł	1.035.367, 70 zł	979.788, 20 zł
na zadania własne gminy	496.449 zł	569.990 zł	636.366 zł
na zadania zlecone gminie	1.318.734 zł	1.200.921 zł	1.165.332 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Makowie.

W latach 2010-2012 wysokość środków finansowych przeznaczonych przez GOPS na pomoc mieszkańcom gminy ulegała nieznacznym wahaniom. Dominującą pozycję wśród nich stanowiły kwoty wydatkowane na wykonanie zadań zleconych, wśród których przeważały środki przekazane na realizację świadczeń rodzinnych. W ramach wykonywania zadań

własnych gminy znaczne kwoty przeznaczono natomiast na udzielanie świadczeń pomocy społecznej, głównie w formie zasiłków celowych i w naturze oraz zasiłków stałych.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2010-2012.

Tabela 23. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	155	143	159
liczba rodzin	97	94	113
liczba osób w rodzinach	295	254	305
udział osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności gminy	4,9%	4,2%	5%

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Makowie.

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2010-2012 ulegała wahaniom. Zmieniał się również udział beneficjentów systemu w ogóle ludności gminy.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat struktury wiekowej oraz aktywności zawodowej odbiorców pomocy społecznej w gminie w 2012 roku.

Tabela 24. Struktura wiekowa oraz aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2012 roku

wiek odbiorców	liczba osób w rodzinach	rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób powyżej 18 lat według decyzji administracyjnych
0-16 lat	108	pracuje	12
17-21 lat	23	pracuje dorywczo	9
22-30 lat	35	nie pracuje	41
31-40 lat	47	studiuje/uczy się	0/1
41-50 lat	32	na rencie	9
51-60 lat	44	na emeryturze	5
61-70 lat	7	na zasiłku dla bezrobotnych	3
71 lat i więcej	9	bezrobotny bez prawa do zasiłku	36

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Makowie.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy objętych przez GOPS pomocą społeczną w 2012 roku wykazała, że największe grupy stanowiły dzieci i młodzież do 16 lat oraz osoby w wieku 31-40 lat i 51-60 lat. Ci z najmłodszych, którzy bezpośrednio korzystali ze wsparcia, otrzymywali pomoc głównie w postaci posiłku w szkołach.

Jeśli chodzi o podział beneficjentów pomocy społecznej w gminie według aktywności zawodowej, najliczniejsze grupy w 2012 roku stanowiły osoby niepracujące oraz bezrobotne bez prawa do zasiłku.

Analizując powyższe dane, można pokusić się o stwierdzenie, iż najliczniejszą grupę wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia GOPS-u w 2012 roku stanowiły charakteryzujące się niskim poziomem dochodów rodziny dotknięte bezrobociem. Pochodzące z nich dzieci, z racji niedoborów materialnych w domu, korzystały ze wsparcia w formie dożywiania w szkołach. Diagnozę tę potwierdzają dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie, które za lata 2010-2012 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 25. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2010-2012

powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
ubóstwo	60	53	75	183	131	192
sieroctwo	1	1	1	2	2	2
bezdomność	0	2	2	0	2	3
potrzeba ochrony macierzyństwa	30	24	22	137	118	92
bezrobocie	47	35	49	139	111	130
niepełnosprawność	37	35	38	100	78	91
długotrwała lub ciężka choroba	30	39	42	72	77	96
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	10	2	10	41	10	34
przemoc w rodzinie	7	6	3	29	26	8
alkoholizm	28	22	22	82	52	41
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	7	3	4	14	5	6
zdarzenie losowe	1	1	2	3	3	5
sytuacja kryzysowa	0	0	1	0	0	2

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Makowie.

W latach 2010-2012 najczęstszymi przyczynami przyznawania pomocy społecznej w gminie były ubóstwo i bezrobocie. Liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia GOPS-u z tych powodów ulegała wahaniom.

Ważnymi przyczynami udzielania pomocy były także długotrwała lub ciężka choroba oraz potrzeba ochrony macierzyństwa oraz niepełnosprawność. Szczególną uwagę zwraca rosnąca liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w związku z długotrwałą i ciężką chorobą.

Istotne przyczyny świadczenia wsparcia przez GOPS stanowiły także alkoholizm oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Powody przyznania pomocy społecznej w gminie przez GOPS wpływały na formę udzielanego wsparcia. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2010-2012 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 26. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2010-2012

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
pieniężna	82	117	87	70	68	63	227	174	171
rzeczowa	73	26	72	27	26	50	68	80	134
praca socjalna	X	X	X	61	62	149	190	143	401
poradnictwo specjalistyczne	X	X	X	48	32	5	144	93	17
schronienie	0	2	2	0	0	1	0	2	3
usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0	0	0	0
specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pobyt w domu pomocy społecznej	4	4	4	4	4	4	4	4	4

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Makowie.

W latach 2010-2012 najczęściej udzielaną mieszkańcom gminy formą wsparcia była praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej.

Ważnymi formami wsparcia beneficjentów były pomoc finansowa i rzeczowa. Ta ostatnia była udzielana przede wszystkim w postaci posiłku.

Wśród form pomocy świadczonej przez Ośrodek znalazły się również poradnictwo specjalistyczne i schronienie. Osoby, które nie mogły samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można było zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych i które tym samym wymagały całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, były natomiast kierowane przez GOPS do domów pomocy społecznej. W latach 2010-2012 gmina pokrywała koszt pobytu w DPS-ie dla 4 osób.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Makowie zajmował się również przyznawaniem świadczeń rodzinnych. Do świadczeń tych należą: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego (przyznawanego od 2013 roku) i świadczenia pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka. Dane szczegółowe w tym zakresie za 2012 rok przedstawia poniższa tabela.

Tabela 27. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w 2012 roku

rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń
zasiłek rodzinny	4.504
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	22
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	204
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych	0
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	164
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	168
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	291
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	633
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	765
zasiłek pielęgnacyjny	1.049
świadczenie pielęgnacyjne	167
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	76
liczba świadczeń rodzinnych ogółem	8.043

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Makowie.

W 2012 roku GOPS w Makowie najczęściej wypłacał zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Istotne formy wsparcia stanowiły

również: zasiłek pielęgnacyjny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, a także podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania. Za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne GOPS opłacał składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz zdrowotne.

Świadczenia alimentacyjne stanowiły kolejną formę wsparcia udzielaną w latach 2010-2012 przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Makowie mieszkańcom gminy. Ta pomoc finansowa, świadczona zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, była przyznawana dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 28. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie alimentacyjne	34	36	40
liczba przyznanych świadczeń alimentacyjnych	392	414	442
wielkość wydatków na świadczenia alimentacyjne	104.450 zł	115.360 zł	129.520 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Makowie.

Liczba mieszkańców gminy, którym w latach 2010-2012 GOPS przyznał świadczenie alimentacyjne zwiększała się z roku na rok, podobnie jak liczba wypłaconych świadczeń. Rosła również wysokość kwot wydatkowanych na ten cel.

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. W gminie Maków, oprócz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, nie funkcjonują żadne jednostki wsparcia. Mieszkańcy gminy korzystają natomiast z oferty instytucji i organizacji pozarządowych funkcjonujących poza gminą. Należą do nich: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Skierniewicach, Dom Dziecka w Strobowie, Wojewódzki Szpital Zespolony w Skierniewicach, Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Skierniewicach, Powiatowy Urząd Pracy w Skierniewicach oraz Skierniewickie Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich „Ametyst”, które prowadzi Ośrodek Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Skierniewicach.

16. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Schorzeniami, które najczęściej przyczyniają się do niepełnosprawności, są choroby układu krążenia oraz dysfunkcje narządu ruchu.

Z uwagi na to, że jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają ich charakterystykę, są narodowe spisy powszechne, w analizie sytuacji tej grupy ludności gminy Maków wykorzystano dane z ostatniego opublikowanego spisu, który został przeprowadzony w 2002 roku.

W 2002 roku w gminie Maków mieszkały 1.033 osoby niepełnosprawne (470 mężczyzn i 563 kobiety), w tym 797 osób niepełnosprawnych prawnie i 236 osób niepełnosprawnych tylko biologicznie. Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogólnej ludności gminy wynosił 13,9%.

Poniższe tabele przedstawiają strukturę wiekową osób niepełnosprawnych w gminie oraz ich podział według poziomu wykształcenia i aktywności ekonomicznej.

Tabela 29. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku

ekonomiczna grupa wieku	liczba osób	udział w ogóle osób niepełnosprawnych	udział w ogóle ludności w danej ekonomicznej grupie wieku
osoby w wieku przedprodukcyjnym	23	2,2%	1,6%
osoby w wieku produkcyjnym	482	46,7%	14,2%
osoby wieku poprodukcyjnym	528	51,1%	44,3%

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

W 2002 roku 528 osób niepełnosprawnych w gminie było w wieku poprodukcyjnym. Ich odsetek wśród osób starszych w gminie wynosił aż 44,3%. Liczną grupę reprezentowały również osoby niepełnosprawne w wieku produkcyjnym (482 osoby), co było zjawiskiem niepokojącym. Stanowiły one ponad 14% ogółu ludności gminy będącej w tej ekonomicznej grupie wieku.

Tabela 30. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku

poziom wykształcenia	liczba osób	udział w ogóle niepełnosprawnych w wieku 13 lat i więcej
wyższe	6	0,6%
policealne	4	0,4%
średnie	117	11,5%
zasadnicze zawodowe	246	24,2%
podstawowe ukończone	493	48,4%
podstawowe nieukończone	152	14,9%

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

Niski poziom wykształcenia w istotny sposób utrudnia osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie na rynku pracy i utrzymanie posiadanego zatrudnienia. W 2002 roku najliczniejszą grupę wśród osób dotkniętych niepełnosprawnością w gminie stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (493 osoby). Ich udział w ogóle osób niepełnosprawnych w wieku 13 lat i więcej wynosił ponad 48%.

Tabela 31. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób	udział w ogóle niepełnosprawnych
aktywni zawodowo pracujący	289	28%
aktywni zawodowo bezrobotni	16	1,5%
bierni zawodowo	726	70,3%
nieustalony status na rynku pracy	2	0,2%

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

Integracja społeczna osób niepełnosprawnych przez pracę stanowi bardzo wymagające i trudne do realizacji zadanie. W 2002 roku zdecydowana większość osób dotkniętych niepełnosprawnością w gminie była bierna zawodowo (726 osób). Ich udział w ogóle osób niepełnosprawnych wynosił ponad 70%. Aktywnych zawodowo było 305 osób dotkniętych niepełnosprawnością. Wśród nich dominowały osoby posiadające zatrudnienie (289 osób).

Do instytucji i organizacji pozarządowych, które świadczą wsparcie i opiekę osobom niepełnosprawnym z gminy Maków należą m.in.: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Makowie oraz w Skierniewicach – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna i Wojewódzki Szpital Zespolony.

17. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie.

Do przyczyn popadania w alkoholizm można zaliczyć uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia, natomiast narkomanii sprzyjają powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie oraz fakt, że narkotyki często są traktowane jako ucieczka od codzienności, środek obronny przed trudnościami, sposób na rozładowanie stresu i konfliktów oraz poszukiwanie nowych wrażeń i doznań. Przemoc w rodzinie jest z kolei patologią mającą w wielu przypadkach swoje źródło w ubóstwie i uzależnieniach. Jej ofiarami są osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Na ogół należą do nich kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz dotkniętych, z powodu ich nadużywania, problemem przemocy w rodzinie jest trudna do ustalenia. Dane szacunkowe przedstawione w tym zakresie przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zawiera poniższa tabela.

Tabela 32. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

By skutecznie przeciwdziałać problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminować ich niekorzystny wpływ na społeczeństwo, konieczne jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i ich rozwiązywaniem oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych. Na szczeblu gminnym działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a ich inicjowanie należy do gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie Maków w latach 2010-2012.

Tabela 33. Środki finansowe (wpływy z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych) przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2010-2012

wielkość wydatków	2010 r.	2011 r.	2012 r.
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	53.026 zł	52.915 zł	53.000 zł
na przeciwdziałanie narkomanii	1.450 zł	1.393 zł	1.476 zł
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	1.000 zł	1.393 zł	1.115 zł
razem	55.476 zł	55.701 zł	55.591 zł

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Makowie.

W latach 2010-2012 wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie była na zbliżonym poziomie. W analizowanym okresie niewielkim wahaniom ulegały zarówno kwoty przeznaczone na walkę z alkoholizmem, jak i przeciwdziałanie narkomanii oraz przemocy w rodzinie.

Jak wspomniano powyżej, ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności Komisji w gminie Maków oraz lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 34. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKRPA w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie	18	17	18
liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	2	2	2
liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	15	10	8
liczba decyzji podjętych w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0
liczba pozytywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	15	10	8
liczba negatywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu	15	17	18
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	4	10	6
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	5	3	9
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKRPA skierowała na terapię	5	11	6
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o popełnieniu przestępstwa	0	0	1

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Makowie.

W latach 2010-2012 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie była na podobnym poziomie, w których przeprowadzono po 2 kontrole w ciągu roku, natomiast liczba wydawanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych i pozytywnych opinii GKRPA w tej sprawie spadała z roku na rok.

W ramach podejmowanych działań GKRPA przeprowadzała również rozmowy interwencyjno-motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu. W latach 2010-2012 liczba osób nimi objętych nieznacznie rosła z roku na rok. W analizowanym okresie wahaniom ulegała zarówno liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego, jak i liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie Komisji, oraz liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKRPA skierowała na terapię. Jedynie w 2012 roku, w stosunku do 1 sprawcy przemocy w rodzinie, Komisja złożyła zawiadomienie do prokuratury o popełnieniu przestępstwa.

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, istotną funkcję w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w gminie pełnią również: Punkt Informacyjno-Konsultacyjny w Makowie, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Rewir Dzielnicowych w Makowie Komendy Miejskiej Policji w Skierniewicach oraz Skierniewickie Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich „Ametyst”, które prowadzi Ośrodek Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Skierniewicach.

W 2012 roku w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym w Makowie wsparciem objęto 15 osób z problemem alkoholowym, którym udzielono 21 porad oraz 14 dorosłych członków rodzin osób z tym problemem (w tym współuzależnionych i DDA), którym udzielono 15 porad. Z kolei z pomocy świadczonej w Ośrodku Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Skierniewicach skorzystało: w formie pierwszego kontaktu – 13 ofiar przemocy, w postaci indywidualnej i grupowej pracy psychologicznej – odpowiednio 9 i 6 osób, w formie aktywizacji zawodowej – 2 osoby, w postaci porad prawnika oraz resocjalizatora lub policjanta – odpowiednio 10 i 5 osób, w ramach grupy wsparcia prowadzonej przez pedagoga – 216 osób, a w postaci schronienia w hostelu – 2 osoby (przez 51 dob).

18. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

Ważnym elementem każdego postępowania diagnostycznego są badania, których celem jest poznanie opinii środowiska lokalnego na temat przedmiotu diagnozy. W ramach diagnozy problemów społecznych gminy Maków badania takie zostały przeprowadzone przy zastosowaniu anonimowej ankiety rozesłanej do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. wójta, sołtysów, radnych, pracowników Urzędu Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych, pomocy społecznej, służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych, kościoła) oraz mieszkańców gminy. Do analizy przedłożono w sumie 36 wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w gminie.

Atuty gminy

W pierwszej kolejności zapytano przedstawicieli środowiska lokalnego o największe atuty gminy. Wskazując je, respondenci zwrócili szczególną uwagę na dobre położenie geograficzne i komunikacyjne gminy, w nieznaczącej odległości od Skierniewic, pomiędzy Łodzią i Warszawą oraz z przebiegającą przez jej teren linią kolejową relacji Skierniewice – Łódź.

Duże znaczenie przywiązywali również do walorów przyrodniczych gminy (dwa rezerваты przyrody, zespół przyrodniczo-krajobrazowy). Mieszkańcy gminy wspominali także o dobrze rozwiniętej sieci placówek oświatowych i usługowych,

Ankietowani podkreślali również odpowiednią dostępność obiektów sportowo-rekreacyjnych.

Mieszkańcy gminy doceniali również kroki podejmowane przez samorząd gminy na rzecz jej rozwoju. W tym kontekście podkreślali prowadzone działania promocyjne i inwestycyjne oraz skuteczność w pozyskiwaniu środków unijnych.

Słabe strony gminy

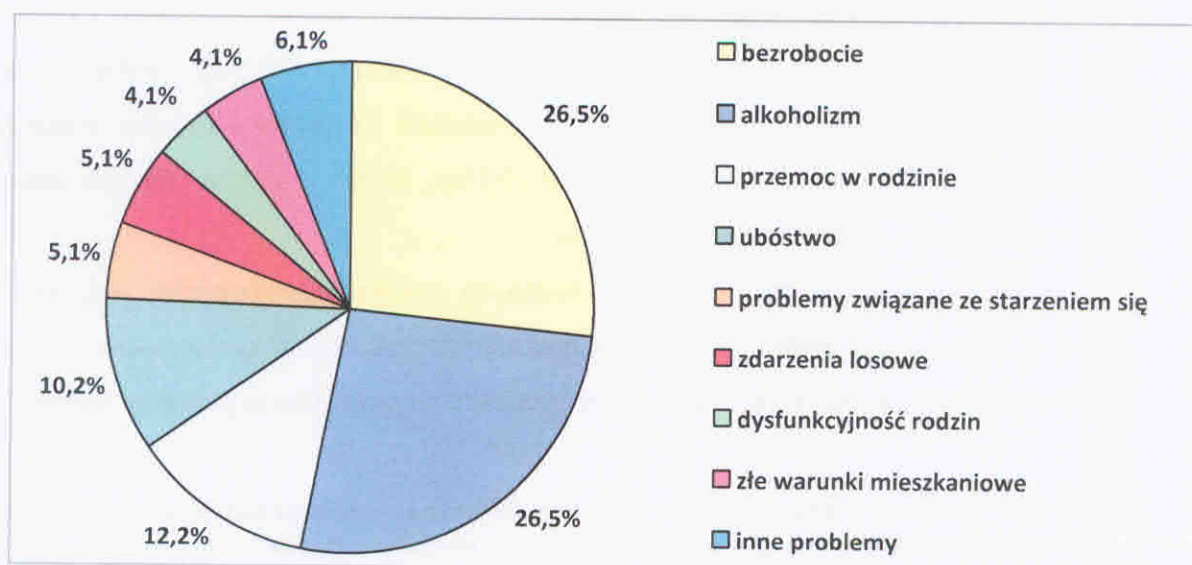
Odpowiadając na następne pytanie, ankietowani identyfikowali słabe strony gminy. Najczęściej wymienianą słabością był deficyt miejsc pracy. W tym kontekście respondenci zwracali uwagę na zbyt małą liczbę przedsiębiorców oraz zakładów przemysłowych mogących dać zatrudnienie.

Według ankietowanych bolączkami gminy są także brak sieci kanalizacyjnej i gazowej, zły stan przebiegających przez gminę dróg powiatowych oraz zbyt mała liczba utwardzonych poboczy dla pieszych i rowerzystów. W opinii badanych widoczny jest także niewystarczający rozwój infrastruktury kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej (brak gminnego ośrodka kultury i hali sportowej).

Część ankietowanych zwróciła również uwagę na małą rentowność gospodarstw rolnych, wysokie podatki dla posiadaczy gruntów ornych oraz słabą jakość gleb.

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

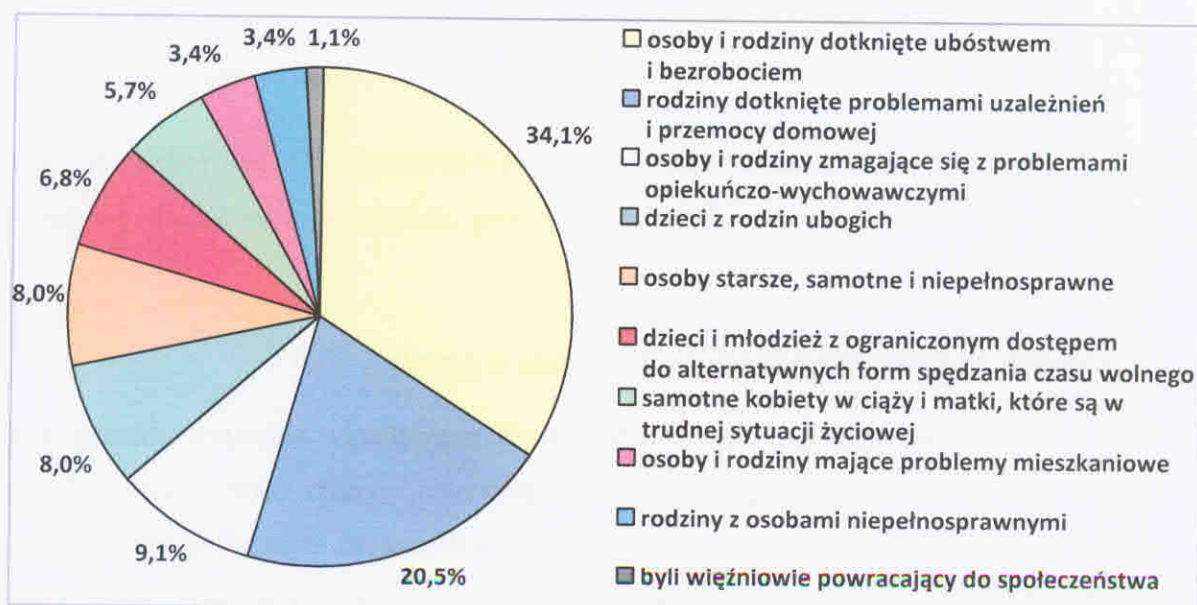

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Do problemów, które najczęściej dotykają mieszkańców gminy, respondenci zaliczyli bezrobocie i alkoholizm (po 26,5%). Szczególną uwagę zwrócili również m.in. na przemoc w rodzinie (12,2%) i ubóstwo (10,2%).

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowali podali kategorie osób i grup, które najbardziej odczuwają skutki problemów społecznych występujących w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 2. Kategorie osób i grup najbardziej odczuwających skutki problemów społecznych występujących w gminie

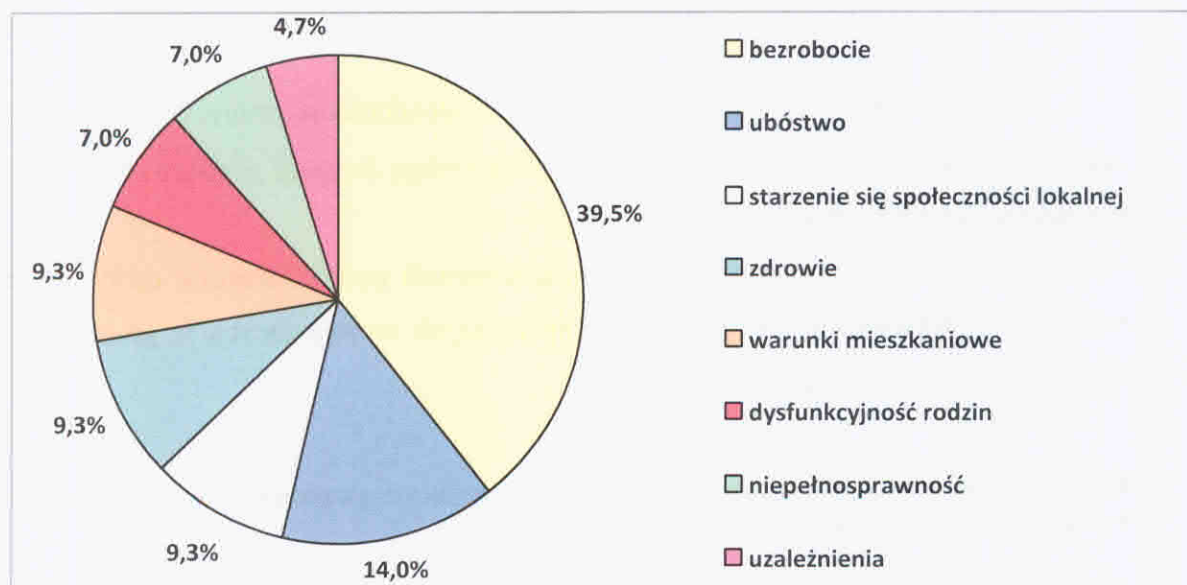

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych stwierdziło, że grupami, które najbardziej odczuwają skutki problemów społecznych w gminie, są osoby i rodziny dotknięte ubóstwem i bezrobociem (34,1%) oraz problemami uzależnień i przemocy w rodzinie (20,5%). Liczne grono wśród ankietowanych stanowili również ci, którzy wskazali na osoby i rodziny zmagające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi (9,1%), dzieci z rodzin ubogich oraz osoby starsze, samotne i niepełnosprawne (po 8%).

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niewystarczająca. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3. Obszary, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najmniej zadowolająca w takich obszarach, jak: bezrobocie (39,5%) oraz ubóstwo (14%).

Co zrobić, by poprawić sytuację osób i rodzin w gminie?

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi. Odpowiadając na nie, ankietowani szczególny nacisk położyli na przeciwdziałanie bezrobociu i ubóstwu poprzez tworzenie nowych miejsc pracy oraz

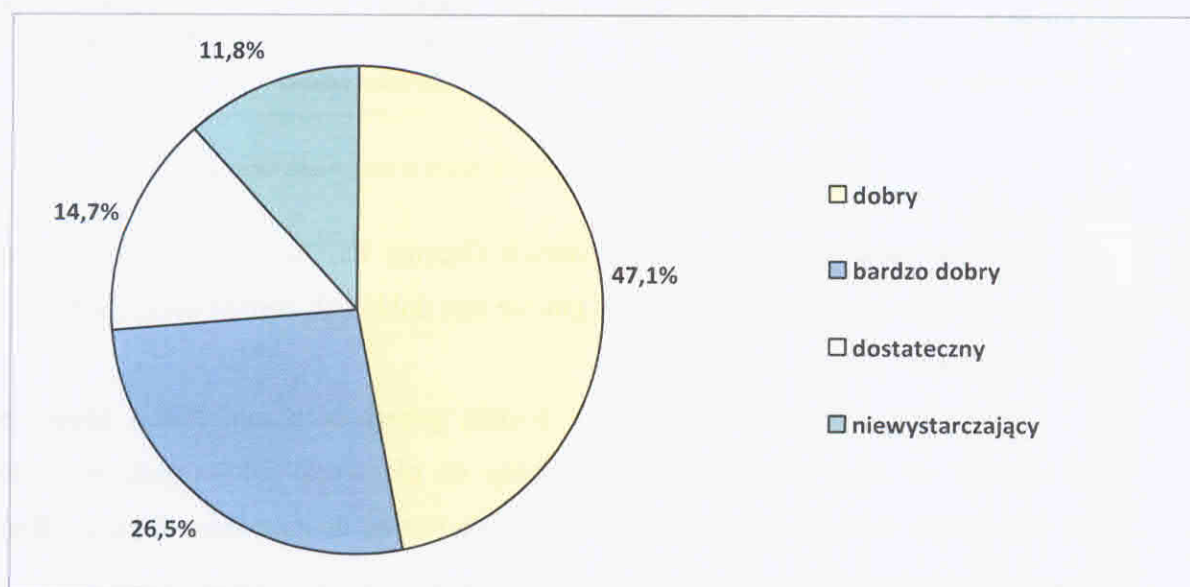
aktywizację osób pozostających bez zatrudnienia. Za istotne sprawy ankietowani uznali również m.in. przyglądanie się sytuacji materialnej rodzin oraz poddawanie kontroli świadczonej pomocy co do zasadności jej przyznawania. Zdaniem respondentów ważne jest także zapewnienie rodzinom szerszego dostępu do wsparcia specjalistycznego, w tym psychologicznego.

Do ważnych działań, które wymagają podjęcia w gminie, respondenci zaliczyli także rozwijanie mieszkalnictwa oraz przedsięwzięcia służące zmniejszeniu skali problemu alkoholizmu.

Podmioty mogące przyczynić się do zniwelowania problemów społecznych w gminie

Podczas badań ankietowych respondenci identyfikowali także instytucje i organizacje działające w gminie bądź obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które mogą w największym stopniu przyczynić się do zniwelowania lokalnych problemów społecznych. W pierwszej kolejności zaliczyli do nich: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i placówki oświatowe. Ważną rolę do odegrania przypisali również Urzędowi Gminy, Policji, Gminnej Bibliotece Publicznej, Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, parafiom oraz organizacjom pozarządowym, w tym Skierniewickiemu Stowarzyszeniu Rodzin Abstynenckich „Ametyst” oraz Uczniowskiemu Klubowi Sportowemu „Maków”.

Wykres 4. Jaki jest dostęp do placówek służby zdrowia w gminie?

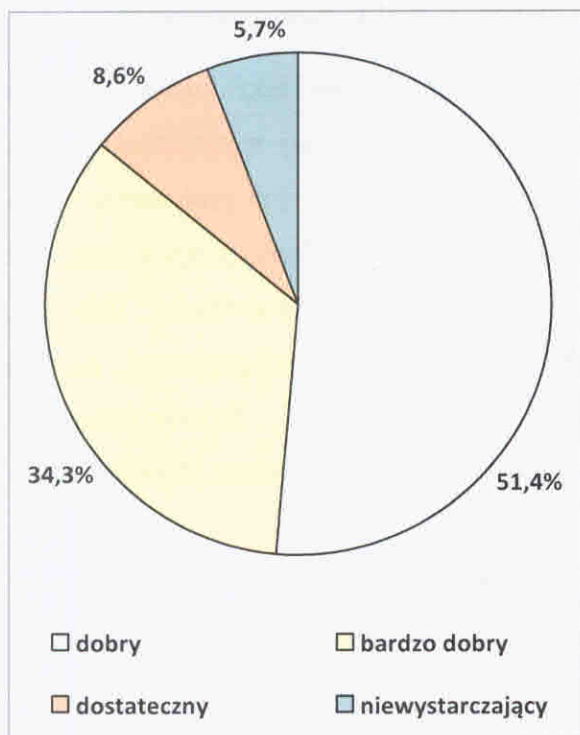

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

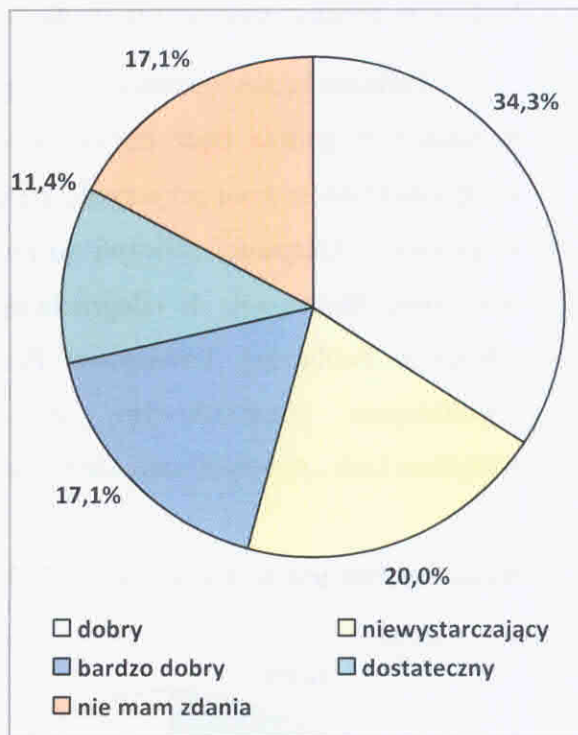
Blisko połowa respondentów (47,1%) uznała dostępność placówek służby zdrowia za dobrą, 26,5% badanych za bardzo dobrą, a 14,7% respondentów za dostateczną. Blisko 12% ankietowanych stwierdziło, że jest ona niewystarczająca.

Do lekarzy, których w gminie brakuje bądź do których trudno się dostać, ankietowani zaliczali najczęściej: ginekologa, okulistę, psychologa, kardiologa, ortopedy, neurologa i chirurga.

Wykres 5. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie?

Wykres 6. Jaki jest dostęp do placówek kulturalnych w gminie?

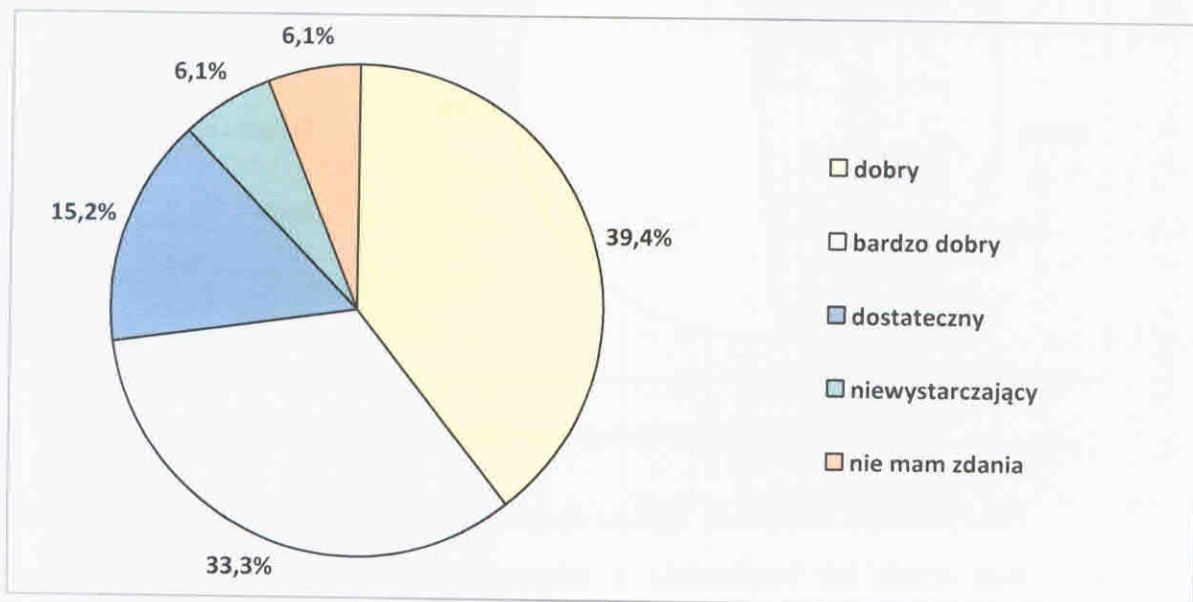
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 85,7%) stwierdziła, że dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie jest dobry lub bardzo dobry, a 8,6% uznało go za dostateczny.

Dostępność placówek kulturalnych została gorzej oceniona. Nieco ponad połowa respondentów (51,4%) odpowiedziała, że dostęp do placówek kulturalnych w gminie jest dobry lub bardzo dobry, a zdaniem 11,4% badanych jest on dostateczny. W przypadku oceny dostępności placówek kulturalnych dużo większy odsetek stanowili ankietowani, którzy ocenili ją jako niedostateczną (20%; w przypadku oceny dostępności placówek oświatowo-wychowawczych, respondenci, którzy udzielili takiej odpowiedzi stanowili jedynie 5,7%).

Wskazując placówki oświatowo-wychowawcze oraz kulturalne, których w gminie brakuje bądź do których dostęp jest ograniczony, badani wymienili ośrodek kultury i świetlice.

Wykres 7. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie?

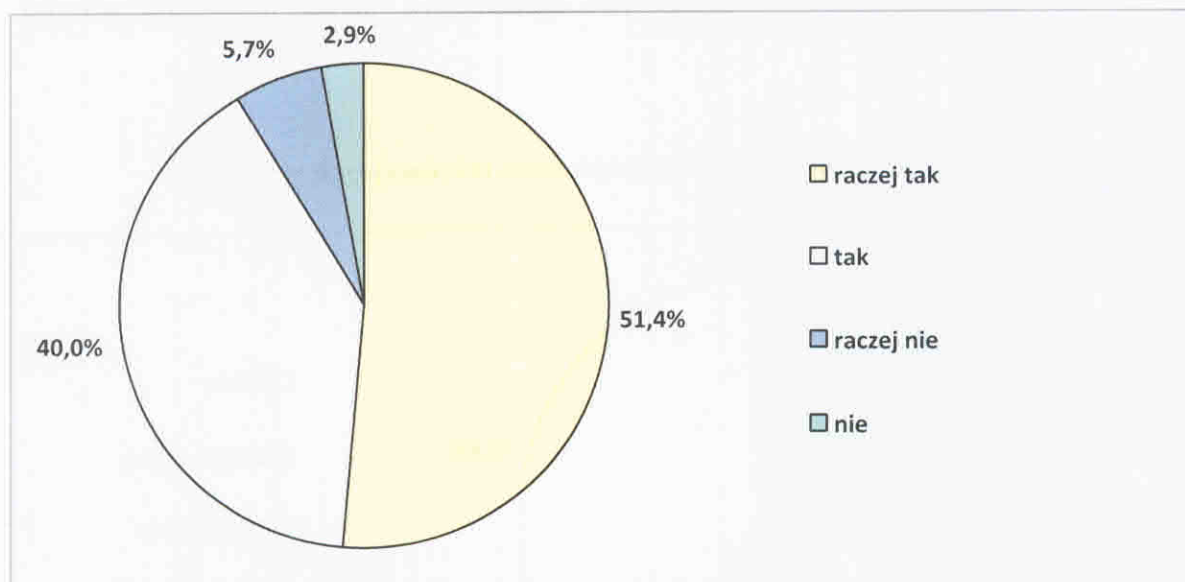

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość respondentów (łącznie 72,7%) dobrze lub bardzo dobrze oceniła dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie. Za dostateczny uznało go 15,2% badanych, a za niewystarczający 6,1% ankietowanych.

W przypadku infrastruktury sportowo-rekreacyjnej badani dostrzegli potrzebę budowy hali sportowej, boisk sportowych, basenu i sal gimnastycznych.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające uzyskać od respondentów opinie na temat stanu bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 8. Czy czuje się Pan(-i) bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (w sumie 91,4%) stwierdziła, że czuje się raczej bezpiecznie lub bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Odminną opinię wyraziło jedynie 8,6% badanych.

19. SEKTOR POZARZĄDOWY

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form aktywności społecznej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w konsolidacji lokalnej społeczności, organizacyjnym wzmacnianiu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

W gminie Maków, poza jednostkami Ochotniczej Straży Pożarnej, funkcjonują: Ludowy Zespół Sportowy „Macovia” Maków, Uczniowski Klub Sportowy Maków, Skierniewickie Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich „Ametyst” w Skierniewicach. Organizacje te, w oparciu o akt prawa miejscowego („Program współpracy Gminy Maków z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie”), otrzymały ze strony samorządu dofinansowanie na wsparcie realizacji zadań publicznych w 2013 roku:

- Ludowy Zespół Sportowy „Macovia” Maków – na realizację zadań z zakresu wspierania i upowszechniania kultury fizycznej w dyscyplinie piłka nożna,
- Uczniowski Klub Sportowy Maków – na realizację zadań z zakresu wspierania i upowszechniania kultury fizycznej w dyscyplinie tenis stołowy,
- Skierniewickie Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich „Ametyst” w Skierniewicach – na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym.

W gminie Maków są 2 parafie Kościoła rzymskokatolickiego. Należą do nich:

- Parafia pw. Św. Wojciecha, biskupa i męczennika w Makowie,
- Parafia pw. Św. Doroty, dziewicy i męczennicy w Pszczonowie.

20. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego. W przypadku strategii integracji i rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, który jest podmiotem analizy, i obejmuje następujące obszary:

- bezrobocie i ubóstwo;
- rodzina, dziecko i młodzież;
- uzależnienia;
- przemoc w rodzinie;
- bezdomność;
- starość;
- niepełnosprawność;
- kapitał społeczny i ludzki.

Obszar BEZROBOCIE I UBÓSTWO	
mocne strony	słabe strony
• podejmowanie działań na rzecz ograniczenia zjawiska bezrobocia w gminie, w tym wśród kobiet • prowadzenie przez pracowników socjalnych działań służących aktywizacji osób bezrobotnych • przeciwdziałanie zjawisku dziedziczenia bezrobocia • upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach • pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) • zachęcanie inwestorów do tworzenia nowych miejsc pracy • podejmowanie działań w celu ograniczenia zjawiska nielegalnego zatrudnienia • przeciwdziałanie zjawisku ubóstwa	• ograniczony wpływ na dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy • brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych
szanse	zagrożenia
• możliwość uzyskania przez osoby bezrobotne wiedzy o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy oraz o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach, • korzystanie przez osoby bezrobotne z dostępu do europejskich rynków pracy • możliwość ograniczania bezrobocia przy wykorzystaniu środków finansowych z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej)	• rosnący poziom bezrobocia, • utrzymujący się wysoki poziom bezrobocia wśród kobiet oraz osób w wieku 45 lat i więcej • występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia • rosnąca liczba osób bezrobotnych wymagających aktywizacji • nieodpowiednia do potrzeb liczba nowych inwestorów tworzących w gminie miejsca pracy • ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież • brak w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych • utrzymujący się poziom ubóstwa wśród mieszkańców

Obszar RODZINA, DZIECKO, MŁODZIEŻ	
mocne strony	słabe strony
• zapobieganie dysfunkcjom rodzin • koordynowanie działań instytucji wspierających rodziny, dzieci i młodzieży • rozwijanie opieki przedszkolnej oraz szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego • podnoszenie poziomu nauczania w gminie • dostosowywanie do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferty spędzania czasu wolnego	• brak dogłębnej analizy potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży • brak działań inicjujących powstawanie w gminie grup i ośrodków wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci i rodzin • brak działań służących utworzeniu w gminie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży • brak współpracy z organizacjami

• propagowanie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży • prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze zdrowia • podejmowanie działań na rzecz zwiększenia dostępności opieki medycznej dla mieszkańców gminy	pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży
szanse	zagrożenia
• istnienie warunków umożliwiających efektywne prowadzenie pracy socjalnej • możliwość poprawy skuteczności pomocy udzielanej rodzinom, dzieciom i młodzieży dzięki koordynacji działań instytucji wspierających te grupy • odpowiednia dostępność opieki przedszkolnej oraz szkół podstawowych i gimnazjalnych w gminie • zadowalający poziom nauczania w placówkach oświatowych • rosnąca liczba dzieci i młodzieży korzystających z oferty spędzania czasu wolnego • istnienie w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży • zwiększająca się liczba wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży • dobra dostępność opieki medycznej w gminie	• utrzymująca się wysoka liczba rodzin dysfunkcyjnych w gminie • rosnąca liczba rodzin wymagających wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego • brak grup i ośrodków wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci i rodzin • niewystarczający dostęp do placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w gminie • brak możliwości kontynuowania przez młodzież nauki na poziomie ponadgimnazjalnym w gminie

Obszar UZALEŻNIENIA	
mocne strony	słabe strony
• zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • kierowanie osób uzależnionych i współuzależnionych na leczenie odwykowe • prowadzenie działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie uzależnień wśród rodziców, nauczycieli i sprzedawców • diagnozowanie kwestii inicjacji alkoholowej i narkotykowej wśród dzieci i młodzieży • szkolenie kadry pracującej z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze uzależnień	• bezskuteczność działań służących utworzeniu grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych

szanse	zagrożenia
• możliwość skorzystania z terapii na terenie Skierniewic • zwiększająca się liczba rodzin mogących skorzystać ze wsparcia psychospołecznego i prawnego • zwiększająca się świadomość rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych co do zagrożeń uzależnieniami • zmniejszająca się skala zjawiska nielegalności sprzedaży napojów alkoholowych • wystarczająca kadra pracująca z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie • zwiększająca się wśród dzieci i młodzieży świadomość zagrożenia uzależnieniami	• brak w gminie grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • brak w gminie organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień

Obszar PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
• podejmowanie interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • zapewnianie rodzinom dotkniętym problemem przemocy w rodzinie dostępu do poradnictwa • prowadzenie wśród rodziców i nauczycieli działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej • prowadzenie wśród dzieci i młodzieży z gminy działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze przeciwdziałania agresji i przemocy • podejmowanie działań w ramach zespołu interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie • zapewnianie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia • kierowanie sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi funkcjonującymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie	• bezskuteczność działań służących utworzeniu grup wsparcia i grup terapeutycznych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie
szanse	zagrożenia
• rosnąca świadomość rodziców i nauczycieli na temat problemu przemocy domowej • niezwiększająca się w gminie liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia	• zwiększająca się liczba rodzin z gminy wymagających interwencji z powodu przemocy w rodzinie • rosnąca liczba rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie potrzebujących wsparcia w formie poradnictwa • zwiększająca się w gminie liczba osób w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych

	• brak w gminie grup wsparcia i grup terapeutycznych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie • brak dostępu do placówek wsparcia dziennego (światlic) realizujących programy socjoterapeutyczne i opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci i młodzieży w gminie • rosnąca liczba osób wymagających działań korekcyjno-edukacyjnych • brak w gminie organizacji pozarządowych działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie
--	--

Obszar BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
• diagnozowanie problemu bezdomności • podejmowanie działań zapobiegających bezdomności i na rzecz bezdomnych • informowanie bezdomnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • zapewnianie osobom bezdomnym schronienia • zapewnianie wsparcia osobom wychodzącym z bezdomności • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezdomnych	• brak indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności • brak działań mających na celu uwrażliwienie mieszkańców gminy na problemy osób bezdomnych
szanse	zagrożenia
• posiadanie przez osoby bezdomne wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia • społeczna akceptacja osób bezdomnych • odpowiednia jakość usług świadczonych osobom bezdomnym	• występowanie problemu bezdomności w gminie • zwiększająca się liczba osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych wymagających schronienia • niewielka liczba osób wychodzących z bezdomności • ograniczone możliwości realizowania w gminie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności • brak w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezdomnych

Obszar STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony
• badanie liczebności osób starszych • informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy • podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodzin w sprawowanie opieki nad osobami starszymi • kierowanie osób wymagających całodobowej opieki do domów pomocy społecznej • prowadzenie działań mających na celu	• brak pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze • bezskuteczność działań inicjujących powstawanie w gminie grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób starszych • niezapewnianie osobom starszym wsparcia w ramach małych form pomocy (klub seniora, dom dziennego pobytu)

• podniesienie poziomu życia osób starszych • podejmowanie działalności prozdrowotnej wśród osób starszych • uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób starszych • umożliwianie osobom starszym kontynuowania aktywności zawodowej • podejmowanie działań mających na celu poprawę sfery technicznej ułatwiającej osobom starszym codzienne życie • uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób starszych • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych	• bezskuteczność działań inicjujących wolontariat na rzecz osób starszych w gminie • zapewnianie osobom młodym warunków do pozostania w gminie
szanse	zagrożenia
• posiadanie przez osoby starsze wiedzy o dostępnych formach pomocy • rosnąca liczba osób starszych wymagających usług opiekuńczych • możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny • dobra dostępność domów pomocy społecznej • brak zjawiska marginalizacji problemów i potrzeb osób starszych	• zwiększająca się liczba osób starszych w gminie • brak w gminie grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób starszych • brak dostępu osób starszych do małych form pomocy (klub seniora, dom dziennego pobytu) • niski poziom życia osób starszych w gminie • nieodpowiednia do potrzeb osób starszych infrastruktura techniczna • brak w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych • niewystarczająca liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze w codziennym życiu • migracja osób młodych, wykształconych do większych jednostek administracyjnych

Obszar NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
• informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • podejmowanie współpracy z podmiotami świadczącymi usługi rehabilitacyjne osobom niepełnosprawnym • uczestniczenie w likwidowaniu barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy • uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób niepełnosprawnych • podejmowanie działań służących zwiększeniu społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych • podejmowanie współpracy z organizacjami	• niewystarczająca liczba pracowników świadczących opiekę i wsparcie osobom niepełnosprawnym • brak wsparcia w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi • brak działań inicjujących powstawanie w gminie grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych • ograniczone działania inicjujące wolontariat na rzecz osób niepełnosprawnych w gminie

pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych	
szanse	zagrożenia
• brak zjawiska marginalizacji problemów i potrzeb osób niepełnosprawnych • wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych	• rosnąca liczba osób niepełnosprawnych wymagających opieki i wsparcia ze strony pracowników GOPS-u • zwiększająca się w gminie liczba osób z zaburzeniami psychicznymi wymagających wsparcia • brak w gminie grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób niepełnosprawnych • brak bazy rehabilitacyjnej w gminie • istnienie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne życie • brak w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych • niewystarczająca liczba wolontariuszy wspierających osoby niepełnosprawne w codziennym życiu

Obszar KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
• odpowiednia do potrzeb liczba pracowników socjalnych • podnoszenie przez pracowników pomocy społecznej kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego • przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu pracowników pomocy społecznej • diagnozowanie problemów społecznych w gminie • informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia • poprawianie jakości obsługi klientów GOPS-u • posiadanie informacji o instytucjach wsparcia i organizacjach mogących świadczyć pomoc mieszkańcom gminy • pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej • inicjowanie wolontariatu w gminie • uświadamianie władzom gminy roli i potrzeb sektora pomocy społecznej • przeciwdziałanie negatywnym stereotypom postrzegania sektora pomocy społecznej • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi	• brak działań inicjujących powstawanie w gminie nowych placówek pomocy społecznej • niedostateczna współpraca z przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych

szanse	zagrożenia
• dobrze wykształcona kadra zatrudniona w miejscowym ośrodku pomocy społecznej • posiadanie przez beneficjentów systemu pomocy społecznej wiedzy o dostępnych formach wsparcia • odpowiednia jakość obsługi klientów GOPS-u, • posiadanie przez pracowników pomocy społecznej wiedzy na temat instytucji wsparcia i organizacji pozarządowych mogących świadczyć pomoc mieszkańcom • dobrze finansowany system pomocy społecznej • świadomość władz gminy co do roli i potrzeb sektora pomocy społecznej • zmieniający się na korzyść wizerunek sektora pomocy społecznej	• zwiększająca się liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej przypadających na jednego pracownika socjalnego • niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej w gminie • mała liczba wolontariuszy świadczących pomoc osobom wymagającym wsparcia • brak w gminie organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej • nieodpowiedni do potrzeb udział przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych w działaniach pomocowych

21. PODSUMOWANIE DIAGNOZY

Diagnoza przeprowadzona w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Maków obejmowała kilkanaście zagadnień. Jej wyniki posłużyły, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, do opracowania założeń polityki społecznej gminy na lata 2014-2020. Zostały one przedstawione w części programowej strategii i zawierają działania, które powinny przyczynić się do zminimalizowania problemów społecznych tak występujących w gminie obecnie, jak i w najbliższych latach. Działania te są wyznaczone w następujących obszarach:

- 1. Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom poprzez:**
 - zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego,
 - wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy,
 - pomoc zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.
- 2. Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży poprzez:**
 - wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania,
 - pomoc rodzinom będącym w kryzysie; rozwijanie systemu wsparcia,
 - wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.
- 3. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym poprzez:**
 - usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki,

- ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych.
- 4. Zapewnienie mieszkańcom równego dostępu do służby zdrowia oraz wspieranie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie poprzez:**
- zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia,
 - profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
- 5. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego poprzez:**
- przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich,
 - zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.
- 6. Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego poprzez:**
- wzmacnianie kadry pomocy społecznej oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej,
 - wyzwalanie aktywności obywatelskiej,
 - wspólne diagnozowanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców.

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misja samorządu, sformułowana w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Maków na lata 2014-2020, jest następująca:

**Maków gminą stwarzającą mieszkańcom możliwości rozwoju
oraz skutecznie przeciwdziałającą zjawiskom
marginalizacji i wykluczenia społecznego**

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Wśród tych ostatnich pogrubioną czcionką oznaczono te, które mają charakter priorytetowy.

Cel strategiczny 1.:

Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom.

Cele operacyjne:

1. Wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy.
2. Zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego.
3. Pomoc zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Podejmowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach oraz organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego.
2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, w tym w oparciu o kontrakt socjalny.
3. Zmniejszanie skutków bezrobocia poprzez pomoc finansową udzielaną przez GOPS.
4. Pozyskiwanie inwestorów oraz wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości.
5. Opracowywanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.
6. Wpływanie na dostosowywanie kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy.
7. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy.
2. Wsparcie osób ubogich pracą socjalną, w tym poprzez zawieranie kontraktów socjalnych.
3. Promowanie wśród zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego aktywnych postaw oraz samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej.
4. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej (w tym w postaci posiłku) osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.
5. Organizowanie akcji charytatywnych na rzecz ubogich.
6. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich, m.in. poprzez organizowanie dla nich dożywiania w szkołach, wypoczynku letniego i zimowego, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także zapewnienie im dostępu do

alternatywnych form spędzania czasu wolnego.

7. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów na rzecz zagrożonych i dotkniętych ubóstwem.
8. Powiększenie w gminie zasobów mieszkań komunalnych i socjalnych.
9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz ubogich oraz z kościołem.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami zagrożonymi i dotkniętymi bezdomnością.
2. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością, zapewnienie im dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia medycznego.
3. Zapewnienie osobom bezdomnym schronienia.
4. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezdomnych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2014-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowy Urząd Pracy w Skierniewicach, szkoły ponadgimnazjalne w powiecie, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba osób bezrobotnych, ubogich i bezdomnych objętych pracą socjalną oraz liczba osób objętych kontraktami socjalnymi,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia, ubóstwa i bezdomności,
- liczba nowych inwestorów,
- liczba podmiotów gospodarczych,
- liczba opracowanych i realizowanych projektów oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- liczba programów wsparcia zagrożonych i dotkniętych ubóstwem oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- spadku liczby osób bezrobotnych,
- zwiększenia liczby osób zaktywizowanych,
- zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej,
- wzrostu liczby inwestorów i podmiotów gospodarczych.
- poprawy dostępności i jakości usług świadczonych osobom bezdomnym.

Cel strategiczny 2.:

Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

Cele operacyjne:

1. Wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania.
2. Pomoc rodzinom będącym w kryzysie; rozwijanie systemu wsparcia.
3. Wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-3.:

1. Promowanie w gminie prawidłowego modelu rodziny oraz edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, m.in. przez pracowników GOPS-u, placówek oświatowych.
2. Zintensyfikowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą.
3. Zatrudnienie asystenta rodziny oraz ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, a także organizowanie dla nich szkoleń.
4. Udzielanie przez GOPS pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.
5. Zwiększenie dostępności dla rodzin oraz osób samotnie wychowujących dzieci wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, prawnego i socjalnego.
6. Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia, ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci.
7. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, w tym sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych, organizowanie wycieczek, wypoczynku i wyjazdów do kina, teatru, muzeum.
8. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.
9. Tworzenie placówek wsparcia dziennego.
10. Zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, policji, organizacji pozarządowych i kościoła.

Szczegółowe działania w zakresie wspierania rodziny zawiera Program Wspierania Rodziny.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2014-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Skierniewicach, specjaliści, szkoły ponadgimnazjalne w powiecie, placówki służby zdrowia, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, organizacje pozarządowe, kościoły.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba rodzin objętych wsparciem przez asystenta rodziny,
- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba dzieci i młodzieży objętych alternatywnymi formami spędzania czasu wolnego,
- liczba dzieci korzystających z placówek wsparcia dziennego.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- spadku liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,

- poszerzenia wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich,
- zwiększenia dostępności wsparcia, w tym dla osób samotnie wychowujących dzieci,
- zróżnicowania form spędzania czasu wolnego oraz wzrostu liczby dzieci i młodzieży z nich korzystających.

Cel strategiczny 3.:

Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym.

Cele operacyjne:

1. Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi i niepełnosprawnymi.
2. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i niepełnosprawnym.
3. Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.
4. Rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek, podjęcie działań w kierunku utworzenia w gminie klubu seniora.
5. Promowanie wśród społeczności lokalnej i samych osób starszych i niepełnosprawnych aktywnych postaw oraz samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej.
6. Zwiększenie dostępu osób starszych i niepełnosprawnych do informacji o prawach i uprawnieniach oraz dostępnych formach wsparcia, m.in. poprzez wykorzystanie sieci Internet.
7. Zwiększenie dostępności kształcenia integracyjnego w gminie.
8. Podejmowanie współpracy z PCPR-em, PUP-em i PFRON-em w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy likwidacji barier architektonicznych, zapewnieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego oraz zdobyciu i utrzymaniu zatrudnienia.
9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych oraz z kościołem.
10. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2014-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, kulturalne.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy i Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Skierniewicach, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, szkoły ponadgimnazjalne w powiecie, podmioty świadczące usługi rehabilitacyjne, placówki służby zdrowia, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych beneficjentów objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz liczba opiekunów,
- liczba osób korzystających z klubu seniora,
- liczba klas integracyjnych oraz liczba osób do nich uczęszczających,
- liczba zlikwidowanych barier architektonicznych,
- liczba osób objętych usługami rehabilitacyjnymi,
- liczba nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- liczba wolontariuszy.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- zwiększenia udziału seniorów i osób dotkniętych niepełnosprawnością w życiu społecznym,
- podniesienia jakości świadczonych usług,
- podniesienia jakości funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania,
- zwiększenia liczby osób usprawionych i zatrudnionych.

Cel strategiczny 4.:

Zapewnienie mieszkańcom równego dostępu do służby zdrowia oraz wspieranie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.

Cele operacyjne 1-2.:

1. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.
2. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
2. Zabezpieczanie świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii, zgodnie z minimalnym planem zabezpieczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej.
3. Podejmowanie działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.
4. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.
2. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie szerszego dostępu do wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego.
3. Zintensyfikowanie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży.
4. Poszerzenie oferty działającego w gminie punktu informacyjno-konsultacyjnego.
5. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
6. Kontynuowanie działalności zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
7. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.

Szczegółowe działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie zawierają:

- **Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,**
- **Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii,**
- **Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.**

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2014-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Informacyjno-Konsultacyjny, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, kulturalne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerzy w realizacji działań:

Placówki służby zdrowia, specjaliści, szkoły ponadgimnazjalne w powiecie, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, placówki leczenia uzależnień, ośrodki wsparcia, w tym Ośrodek Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Skierniewicach, organizacje pozarządowe, w tym Skierniewickie Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich „Ametyst”, kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej,
- liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi,
- liczba opracowanych i realizowanych programów zdrowotnych oraz liczba osób nimi objętych,

- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej,
- liczba osób objętych wsparciem w ramach punktu informacyjno-konsultacyjnego,
- liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowego trybu życia,
- poprawy stanu zdrowia mieszkańców,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień,
- zwiększenia dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz dotkniętych problemem przemocy w rodzinie,
- zmniejszenia skali przemocy w rodzinie.

Cel strategiczny 5.:

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w gminie.

Cele operacyjne:

1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizację policjantów.
2. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie).
3. Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie.
4. Podejmowanie przez jednostki gminne i jej mieszkańców współpracy z instytucjami o zasięgu ponadgminnym, policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont dróg gminnych, budowę przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia, organizację dowozu dzieci i młodzieży do szkół.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2014-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerzy w realizacji działań:

Placówki ponadgimnazjalne w powiecie, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw,
- liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze,
- liczba dzieci i młodzieży dowożonych do szkół,
- stopień poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- spadku przestępczości, w tym wśród nieletnich,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie przestępczości i jej skutków,
- zwiększenia bezpieczeństwa na drodze.

Cel strategiczny 6.:

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Cele operacyjne:

1. Wzmacnianie kadry pomocy społecznej oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.
2. Wyzwalanie aktywności obywatelskiej.
3. Wspólne diagnozowanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-3.

1. Doksztalcanie kadry pomocy społecznej.
2. Rozwijanie infrastruktury socjalnej w gminie poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz utworzenie, w razie potrzeby, nowych.
3. Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. przy wykorzystaniu strony internetowej gminy.
4. Zachęcanie mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych oraz wspieranie inicjatyw społecznych.
5. Inicjowanie w gminie działalności nowych organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej.
6. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego (także o zasięgu ponadgminnym).
7. Opracowywanie i realizowanie, przy współpracy z organizacjami pozarządowymi, projektów służących aktywizacji mieszkańców gminy, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.
8. Wspieranie lokalowe organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet gminy źródeł finansowania.
9. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Szczegółowe działania w zakresie współpracy samorządu gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego zawiera Program współpracy Gminy Maków z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2014-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Skierniewicach, Regionalny Centrum Polityki Społecznej w Łodzi, organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy, wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,
- liczba wspólnych przedsięwzięć z zakresu rozwiązywania problemów społecznych,
- liczba opracowanych projektów,
- liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych,
- liczba wolontariuszy.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- profesjonalizacji kadry pomocy społecznej,

- zwiększenia jakości świadczonych usług,
- zwiększenia aktywności mieszkańców, wzrostu liczby inicjatyw społecznych,
- różnicowania form i zwiększenia efektywności współpracy z sektorem pozarządowym.

Tabela 35. Ramy finansowe strategii w latach 2014-2020

szacunkowa wielkość wydatków (w tys. złotych) w latach:						
2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
180.000 zł	185.000 zł	190.000 zł	195.000 zł	200.000 zł	205.000 zł	210.000 zł

2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Maków na lata 2014-2020 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Makowie. Działania te będą podejmowane przez wskazane powyżej podmioty zgodnie ze szczegółowym harmonogramem, ujętym w opracowywanych corocznie planach działań.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez zespół oceniający strategię. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawiają się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany.

Zespół oceniający zostanie powołany zarządzeniem Wójta Gminy Maków, a w jego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz jednostek mu podległych. Zasady działania zespołu zostaną określone zarządzeniem Wójta Gminy Maków.

Zespół oceniający strategię będzie ocenił poziom wdrożenia zapisów strategicznych raz na rok, a następnie przygotuje raport monitoringowy. Zawartą w nim ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w gminie przekaze Wójtowi Gminy i Radzie Gminy, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane pod każdym celem strategicznym wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji i organizacji realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji. W przypadku części danych może zaistnieć potrzeba przeprowadzenia badań ankietowych wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania lokalnych problemów społecznych podmiotach.

Przygotowany wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

3. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Maków na lata 2014-2020 będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające opracowanie i realizację programów i projektów zgodnych z przyjętymi w dokumencie działaniami. Programy i projekty można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od ich charakteru. Mogą one być przyjmowane stosownymi uchwałami przez radę i powinny stanowić załączniki do niniejszej strategii.

3.1. PROGRAMY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Maków na lata 2014-2020 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Program Wspierania Rodziny,
- Program współpracy Gminy Maków z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

3.2. PROJEKTY

Prezentowane poniżej projekty powstały w trakcie prac nad strategią. Ich autorami są przedstawiciele placówek oświatowych działających w gminie. Projekty stanowią „bank pomysłów”, tzn. ich realizacja jest wskazana, ale możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

Projekt 1. „Stop przemocy w rodzinie”

Wnioskodawca projektu

Szkoła Podstawowa w Słomkowie, ul. Główna 68, 96-124 Maków.

Cel główny projektu

Zapobieganie przemocy w rodzinie oraz pomoc jej ofiarom.

Miejsce realizacji projektu

Np. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Makowie, ul. Główna 3, 96-124 Maków.

Beneficjenci projektu

Rodziny dotknięte zjawiskiem przemocy w rodzinie (rodzicie i dzieci).

Partnerzy w realizacji projektu

- pedagog szkolny,
- psycholog z Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Skierniewicach.

Czas realizacji projektu

W zależności od potrzeb – 12 lub 24 miesiące.

Projekt 2. „Jestem w porządku”

Wnioskodawca projektu

Szkoła Podstawowa w Dąbrowicach

Cel główny projektu

1. Propagowanie idei fair play jako edukacyjnego elementu zwalczania agresji i przemocy oraz upowszechnianie postawy większego zrozumienia i tolerancji dla innych osób, kultur i wyznań.
2. Prewencja w walce z przemocą w rodzinie.

Cele szczegółowe projektu

- zbadanie pochodzenia i przejawów agresji i przemocy oraz braku tolerancji,
- eliminowanie niepożądanych zachowań poprzez różnorodne formy aktywności w czasie wolnym (dodatkowe zajęcia terapeutyczne, rajdy, konkursy),
- stworzenie warunków do spotkań edukacyjnych, wymiany doświadczeń,
- współpraca z lokalnymi twórcami, organizowanie warsztatów, plenerów.

Miejsce realizacji projektu

Placówki oświatowe z terenu gminy.

Beneficjenci projektu

- uczniowie i pracownicy szkoły,
- absolwenci,
- rodzice,
- mieszkańcy gminy.

Partnerzy w realizacji projektu

- Urząd Gminy Maków,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Makowie,
- Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Skierniewicach,
- Policja,
- ośrodek zdrowia,
- prawnik,
- organizacje pozarządowe.

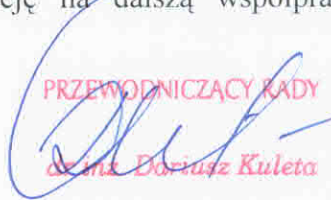
Czas realizacji projektu

Dwa lata.

IV. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Maków na lata 2014-2020 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych przez samorząd gminy i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, w tym tych, które działają na wyższym szczeblu administracyjnym.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim tym, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

PRZEWODNICZĄCY RADY
Dariusz Kuleta

SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW

Diagramy:

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii	s. 5
--	------

Tabele:

Tabela 1. Infrastruktura techniczna w gminie w 2012 roku	s. 18
Tabela 2. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2010-2012	s. 20
Tabela 3. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2010-2012	s. 20
Tabela 4. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2010-2012	s. 20
Tabela 5. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki w 2012 roku	s. 21
Tabela 6. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2010-2012	s. 21
Tabela 7. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) na koniec 2012 roku	s. 22
Tabela 8. Bezrobotni w gminie według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2010-2012	s. 22
Tabela 9. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2010-2012	s. 23
Tabela 10. Bezrobotni w gminie na koniec 2012 roku według wieku, czasu pozostawiania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia	s. 23
Tabela 11. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2010-2012	s. 25
Tabela 12. Nowo oddane mieszkania i budynki niemieszkalne w gminie w latach 2010-2012 ..	s. 25
Tabela 13. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2012/2013	s. 26
Tabela 14. Placówki kulturalne w gminie w 2012 roku	s. 29
Tabela 15. Problemy występujące w środowisku szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z gminy	s. 32
Tabela 16. Zakłady opieki zdrowotnej w gminie w 2012 roku	s. 35
Tabela 17. Schorzenia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat z gminy w 2012 roku	s. 35
Tabela 18. Schorzenia ludności gminy w wieku 19 lat i więcej w 2012 roku	s. 36
Tabela 19. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z gminy w 2012 roku	s. 37
Tabela 20. Stan zatrudnienia w GOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2012 roku ...	s. 39
Tabela 21. Wykształcenie kadry GOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2012 roku ..	s. 39

Tabela 22. Środki finansowe wydatkowane przez GOPS na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2010-2012	s. 40
Tabela 23. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2010-2012.....	s. 41
Tabela 24. Struktura wiekowa oraz aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2012 roku.....	s. 41
Tabela 25. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2010-2012	s. 42
Tabela 26. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2010-2012	s. 43
Tabela 27. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w 2012 roku	s. 44
Tabela 28. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2010-2012	s. 45
Tabela 29. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku	s. 46
Tabela 30. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku	s. 47
Tabela 31. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku	s. 47
Tabela 32. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych.....	s. 48
Tabela 33. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2010-2012	s. 49
Tabela 34. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKRPA w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2010-2012.....	s. 50
Tabela 35. Ramy finansowe strategii w latach 2014-2020.....	s. 85

Wykresy:

Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy	s. 53
Wykres 2. Kategorie osób i grup najbardziej odczuwających skutki problemów społecznych występujących w gminie	s. 53
Wykres 3. Obszary, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca.....	s. 54
Wykres 4. Jaki jest dostęp do placówek służby zdrowia w gminie?.....	s. 55
Wykres 5. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie?.....	s. 56
Wykres 6. Jaki jest dostęp do placówek kulturalnych w gminie?.....	s. 56
Wykres 7. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie?.....	s. 57
Wykres 8. Czy czuje się Pan(-i) bezpiecznie w miejscu zamieszkania?.....	s. 58